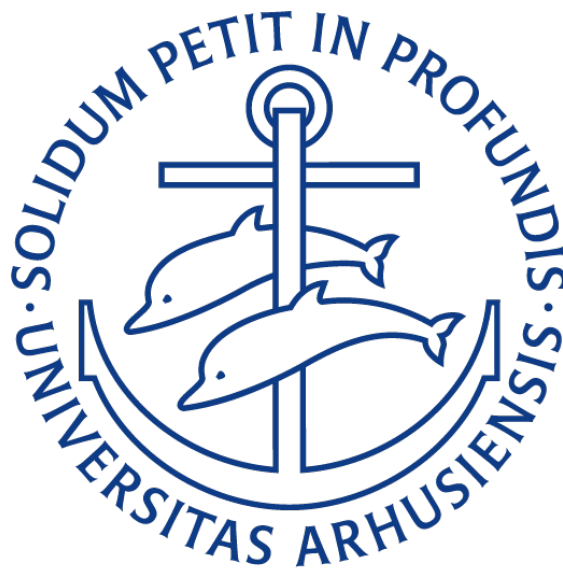


# Ankebegrænsningsregler

*Set i lyset af sagsbehandlingstid og -omkostninger ved  
domstolene*

## Restrictions on Appeal Rules

*In light of court case processing time and costs*



*Forfatter: Anders Villads Nielsen*

*Studienummer: 201808770*

*Vejleder: Lasse Højlund Christensen*

*Anslag: 119.924*

*Juridisk Institut, 2023*

## Abstract

In a state governed by the rule of law, such as Denmark, the courts are the natural forum for dispute resolution. However, recently published reports show that citizens are increasingly opting out of the courts. The reports criticise that litigation in Denmark is too expensive and lengthy. This is problematic because a well-functioning and efficient court system is of crucial importance to legal certainty and perceived justice.

According to a political majority, the problems must be solved primarily by structural changes and simplification of legislation. Therefore, this thesis examines restriction on appeal rules. If the right to appeal is restricted, litigation will take less time and involve less costs for the parties and for society.

This thesis examines Danish restriction on appeal rules from first to second instance court in civil cases, in particular sections 368(1)(2) and 368 a of the Danish Administration of Justice Act. In addition, it discusses whether the rules should be changed considering efficiency and procedural economy. To this purpose, foreign law is examined.

In Denmark, first instance judgments cannot be appealed without permission if the value of the appealed claim is DKK 20,000 or less. Furthermore, the second instance court can reject hopeless appeals after an immediate assessment.

The thesis concludes that there is a tendency in foreign law towards restricting the right of appeal. Appellate proceedings are generally by way of review and not a full *de novo* hearing.

Finally, the thesis finds that there is a potential for efficiency and lower costs by limiting the right to appeal. On the other hand, legal certainty and due process are highly associated with the right to appeal. Therefore, further restrictions should not be introduced without politicians being fully aware of the consequences.

# Indholdsfortegnelse

Abstract.....	2
<b>1. Indledning .....</b>	<b>5</b>
<b>1.1. Problemformulering .....</b>	<b>5</b>
<b>1.2. Afgrænsning .....</b>	<b>6</b>
<b>1.3. Metode .....</b>	<b>7</b>
1.3.1. Retskilder .....	7
<b>2. Centrale hensyn .....</b>	<b>8</b>
<b>2.1. Retssager tager for lang tid og koster for mange penge.....</b>	<b>8</b>
<b>2.2. Toinstansprincippet over for hensynet til procesøkonomi og effektivitet.....</b>	<b>10</b>
<b>2.3. Grundlæggende ret til anke?.....</b>	<b>12</b>
<b>2.4. Omprøvning og overprøvning.....</b>	<b>13</b>
<b>Kapitel 1 - Krav til ankesum.....</b>	<b>15</b>
<b>1. Indledning.....</b>	<b>15</b>
<b>2. Dansk ret - RPL § 368, stk. 1 og 2.....</b>	<b>15</b>
2.1. Indledning .....	15
2.2. Anvendelsesområde .....	16
2.2.1. Anerkendelsessøgsmål .....	17
2.3. Værdigrænsen på 20.000 kr. ....	18
2.3.1. Generelt .....	18
2.3.2. Samlet behandling af flere krav .....	21
2.3.3. Ændringer i påstande og sagens genstand .....	21
2.4. Kriteriet for meddelelse af tilladelse.....	22
<b>3. Norsk ret .....</b>	<b>23</b>
3.1. Indledende om det norske domstolssystem.....	23
3.2. Anke af civile sager med en værdi på mindre end 250.000 NOK.....	23
<b>4. Modellov.....</b>	<b>25</b>
4.1. Indledning.....	25
4.2. Ankegrænse .....	26
<b>5. Opsamling og retspolitiske overvejelser.....</b>	<b>27</b>
5.1. Opsamling og tendens .....	27
5.2. Retspolitiske overvejelser - en højere ankegrænse? .....	28
5.2.1. Retssikkerhedsmæssige betæneligheder .....	29
5.2.2. Ændring i sigte? .....	31
<b>Kapitel 2 - Afvisning af udsigtsløse anker .....</b>	<b>33</b>
<b>1. Indledning.....</b>	<b>33</b>
<b>2. Dansk ret - RPL § 368 a .....</b>	<b>33</b>
2.1. Indledning .....	33
2.2. Anvendelsesområde .....	34
2.2.1. Udsigten til et andet udfald end i byretten .....	34

2.2.2.	Kreditanker .....	35
2.2.3.	Nye påstande, anbringender og beviser.....	36
2.2.4.	Andre grunde .....	37
<b>3.</b>	<b>Norsk ret</b> .....	<b>38</b>
3.1.	"Utsiktsløse anker" .....	38
3.2.	Ændring i sigte? .....	40
<b>4.</b>	<b>Modellov</b> .....	<b>42</b>
<b>5.</b>	<b>Opsamling og retspolitiske overvejelser</b> .....	<b>42</b>
5.1.	Opsamling .....	42
5.2.	Tosporet system i Danmark? .....	43
5.2.1.	Fordele.....	43
5.2.2.	Ulemper .....	45
5.3.	Bør anvendelsesområdet for RPL § 368 a udvides?.....	46
<b>Kapitel 3 - Hvad kan ankeinstansen prøve?</b> .....	<b>48</b>	
<b>1.</b>	<b>Indledning</b> .....	48
<b>2.</b>	<b>Dansk ret</b> .....	48
2.1.	Hvad kan ankeinstansen prøve?.....	48
2.1.1.	Nye påstande.....	49
2.1.2.	Nye anbringender .....	50
2.1.3.	Nye beviser.....	50
<b>3.</b>	<b>Norsk ret</b> .....	51
3.1.	Hvad kan ankeinstansen prøve?.....	51
3.1.1.	Nye påstande, anbringender og beviser.....	52
3.1.2.	Ændring i sigte? .....	53
<b>4.</b>	<b>Modellov</b> .....	53
4.1.	Hvad kan ankeinstansen prøve?.....	53
4.1.1.	Nye påstande, anbringender og beviser.....	54
<b>5.</b>	<b>Opsamling og retspolitiske overvejelser</b> .....	55
5.1.	Opsamling og tendenser .....	55
5.2.	Retspolitiske overvejelser om strengere regler om præklusion mellem instanserne .....	57
5.2.1.	Fordele.....	57
5.2.2.	Ulemper/retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.....	58
<b>Konklusion</b> .....	<b>60</b>	
<b>Forkortelser</b> .....	<b>62</b>	
<b>Litteraturfortegnelse</b> .....	<b>63</b>	
<b>Dokumentation for anslag</b> .....	<b>73</b>	

# 1. Indledning

I en retsstat som Danmark er domstolene det naturlige konfliktløsningsforum. En række rapporter fastslår, at retssager i Danmark tager for lang tid og koster for mange penge. Dette er et problem, fordi borgerne i stigende grad fravælger domstolene som konfliktløsningsforum, og ikke mindst fordi det går ud over retssikkerheden. Der har været stor medieomtale af tilstanden hos domstolene, og i september 2022 nedsatte den daværende justitsminister det såkaldte Rørdam-udvalg, der skal se på tiltag, der kan forbedre borgernes møde med domstolene og nedbringe sagsbehandlingstiderne hos retterne.<sup>1</sup> Fra politisk side er der lagt op til, at det primært er strukturelle ændringer og forenklinger, der skal løse problemerne hos domstolene.<sup>2</sup>

Det er derfor relevant at se nærmere på appelbegrænsningsregler, herunder regler der begrænser ankebehandlingen, eftersom de har en væsentlig betydning for den samlede proces.<sup>3</sup> Såfremt adgangen til anke begrænses, kommer sagerne både til at tage kortere tid og koste færre penge for såvel parterne som samfundet, hvilket kan udtrykkes således: *"less appeal, more efficiency" [...] 'more appeals, less efficiency'*.<sup>4</sup> Ankebegrænsningsregler er imidlertid ikke uden betænkeligheder, og det er derfor relevant at diskutere disse i en retspolitisk kontekst og ikke mindst at fastlægge rækkevidden af de nuværende ankebegrænsningsregler.

## 1.1. Problemformulering

På baggrund af ovenstående søger denne afhandling at fastlægge rækkevidden af de danske ankebegrænsningsregler, herunder regler der begrænser ankebehandlingen. Først og fremmest redegøres der for centrale hensyn og begreber, som er af betydning for anke, adgangen til anke og begrænsninger heri. Dernæst fastlægges retstilstanden med særligt fokus på RPL §§ 368, stk. 1 og 2, og 368 a.

Derudover har afhandlingen til formål at diskutere, hvorvidt reglerne bør ændres set i lyset af hensynet til effektivitet og procesøkonomi. Til dette formål undersøges først udenlandsk ret

---

<sup>1</sup> Jf. Nyt udvalg med Thomas Rørdam i spidsen (2022).

<sup>2</sup> Jf. Flere videomøder og færre domsmænd (2023) og Regeringsgrundlaget (2022), s. 43.

<sup>3</sup> Jf. Christensen (2021), s. 97.

<sup>4</sup> Jf. Uzelac (2014), s. 4.

med henblik på at se på tendenser inden for ankebegrænsningsregler, herunder regler der begrænser ankebehandlingen. Slutteligt vil fordele og ulemper ved at indføre strengere regler blive diskuteret.

## 1.2. Afgrænsning

Denne afhandling fokuserer på anke fra første til anden instans i dispositive civile sager, dvs. sager hvor grundlæggende principper som dispositions- og forhandlingsprincippet danner rammen om procesførelsen.<sup>5</sup> I en dansk sammenhæng er det civile sager, der har været behandlet i byretten, jf. RPL § 224, og som ankes til landsretten, jf. RPL § 368, stk. 1. I en udenlandsk sammenhæng er det sager, der har været behandlet i – og som ankes til – tilsvarende instanser. Anke til Højesteret vil ikke blive behandlet. Afhandlingen begrænser sig endvidere til anke og inddrager ikke anden form for appel, herunder kære, som til en vis udstrækning er præget af særlige hensyn.<sup>6</sup>

I afhandlingen ses nærmere på norsk ret og modellov. Norsk ret er interessant, fordi det norske retssystem har mange ligheder med det danske.<sup>7</sup> Desuden er de danske ankebegrænsningsregler i høj grad inspireret af norske regler, jf. nærmere kap. 1, afsnit 2, og kap. 2, afsnit 2. Generelt bliver der ofte henvist til norsk ret i diskussionen om appelbegrænsningsregler i Danmark.<sup>8</sup> Slutteligt er der for nylig udgivet nogle interessante betænkninger i Norge, som diskuterer appelbegrænsningsregler, herunder regler der begrænser ankebehandlingen.

I forhold til modellov ses der nærmere på ELI/UNIDROIT. Ved udarbejdelsen af reglerne er der taget højde for den aktuelle retsudvikling i Europa.<sup>9</sup> Reglerne kan derfor siges at afspejle fælleseuropæiske tendenser, hvorfor de er relevante for denne afhandling.

Det svenske domstolssystem og svensk ret adskiller sig en del fra det danske system og dansk ret. Det kan f.eks. nævnes, at der i Sverige ud over de almindelige retter, som er inddelt i tre niveauer, er forvaltningsdomstole, som ligeledes er inddelt i tre niveauer.<sup>10</sup> Det ligger ikke inden for denne afhandlings rammer at beskrive svensk ret, men svensk ret vil kort blive

---

<sup>5</sup> Se nærmere om dispositions- og forhandlingsprincippet i *Gomard* (2020), s. 29 f.

<sup>6</sup> Jf. *Blume* (2019), s. 381.

<sup>7</sup> Se f.eks. *Backer* (2020), s. 65 vedrørende domstolssystemet.

<sup>8</sup> Jf. *Christensen* (2021), s. 104.

<sup>9</sup> Jf. *ELI/UNIDROIT* (2021), s. v.

<sup>10</sup> Jf. *Lindell* (2021), s. 163.

inddraget enkelte steder, hvor det er relevant. Det ligger heller ikke inden for rammerne at beskrive finsk ret, men også finsk ret vil kort blive inddraget enkelte steder, hvor det er relevant.

Ved udfærdigelsen af denne afhandling er der ikke medtaget praksis og litteratur offentliggjort efter den 29. maj 2023.

### 1.3. Metode

Til brug for besvarelsen af problemformuleringen anvendes den retsdogmatiske metode, idet der foretages en beskrivelse, fortolkning og systematisering af gældende ret.<sup>11</sup>

Desuden beskrives og analyseres udenlandsk ret med henblik på at se på ligheder og forskelle mellem fremmed ret og dansk ret.<sup>12</sup> Fremmed ret har historisk haft betydning for retsudviklingen i Danmark, og fremmed ret kan desuden være inspirationskilde for lovgivningsmagten, når der skal lovgives.<sup>13</sup> Der ses primært på de retsregler og retsprincipper, der har den samme funktion som de danske retsregler og retsprincipper.<sup>14</sup>

I afhandlingen foretages retspolitiske drøftelser af, hvorvidt reglerne bør ændres. Retspolitik bruges ofte som betegnelse for den virksomhed, der består i at søge ændringer af gældende ret gennemført for at opnå bestemte løsninger af samfundsforhold, som ikke kan opnås efter gældende ret.<sup>15</sup>

#### 1.3.1. Retskilder

Til besvarelsen benyttes forskellige retskilder. Retskilder kan opfattes som informationskilder om retssystemet.<sup>16</sup> Først og fremmest anvendes loven, som ifølge den deskriptive retskildelære er den primære retskilde.<sup>17</sup> Derudover anvendes sekundære retskilder som forarbejder og praksis.<sup>18</sup> I den forbindelse skal det nævnes, at ministerudtalelser i forbindelse med fremsættelse af lovforslag kan have relevans ved lovgivningsfortolkning.<sup>19</sup> Derudover er retspraksis en

---

<sup>11</sup> Jf. *Evald* (2020), s. 15.

<sup>12</sup> *Ibid.*, s. 183.

<sup>13</sup> *Ibid.*

<sup>14</sup> *Ibid.*, s. 184.

<sup>15</sup> *Ibid.*, s. 155.

<sup>16</sup> Jf. *Tvarnø* (2021), s. 54.

<sup>17</sup> Jf. *Evald* (2020), s. 30.

<sup>18</sup> *Ibid.*, s. 31.

<sup>19</sup> *Ibid.*, s. 58.

vigtig retskilde, fordi domme kan have præjudikatsværdi. Højesteret afsiger dom i sidste instans, og domme fra Højesteret har derfor størst præjudikatsværdi.<sup>20</sup> Der er imidlertid ikke noget til hinder for at betragte domme fra underretterne som præjudikater; sådanne præjudikater vil dog kunne blive ændret af Højesteret.<sup>21</sup>

Til beskrivelsen af norsk ret anvendes norske retskilder i form af loven, lovforarbejder og retspraksis.<sup>22</sup> Vedtagelse af love sker på baggrund af propositioner (lovforslag).<sup>23</sup> Forud for et lovforslag er der i mange tilfælde lavet udredninger, som udgives i serien NOU.<sup>24</sup> I afhandlingen anvendes dele af NOU'er, som ikke efterfølgende er fremsat i et lovforslag, hvorfor de har ringe selvstændig retskildeværdi.<sup>25</sup> De kan dog stadig have argumentationsværdi i forbindelse med drøftelser af ændringer af loven, hvilket er det, de anvendes til i denne afhandling. Det samme gør sig gældende for høringsnotater og hørings svar i det omfang de ikke er fremsat i en proposition.<sup>26</sup> I Norge dømmes Høyesterett i sidste instans, og domme afsagt af Høyesterett har størst præjudikatsværdi.<sup>27</sup>

ELI/UNIDROIT og kommentarerne hertil er et soft law-instrument. Soft law kan defineres som ikke-bindende regulering, som kan have indirekte retsvirkninger.<sup>28</sup> Reglerne kan således bruges som vejledning i nationale lovreformer, hvilket også er et af deres formål, jf. kap. 1, afsnit 4.

## 2. Centrale hensyn

### 2.1. Retssager tager for lang tid og koster for mange penge

Domstolene er – i en retsstat som Danmark – det naturlige konfliktløsningsforum for borgerne.<sup>29</sup> Borgerne bør have adgang til at få løst deres konflikter og håndhævet deres rettigheder inden for rimelig tid og på økonomisk acceptable vilkår.<sup>30</sup> Et velfungerende og effektivt

---

<sup>20</sup> Jf. *Blume* (2020), s. 245.

<sup>21</sup> Jf. *Evald* (2020), s. 121.

<sup>22</sup> Jf. *Høgberg* (2019), s. 77.

<sup>23</sup> *Ibid.*, s. 84.

<sup>24</sup> *Ibid.*

<sup>25</sup> *Ibid.*, s. 189.

<sup>26</sup> *Ibid.*, s. 190.

<sup>27</sup> *Ibid.*, s. 91.

<sup>28</sup> Jf. *Senden* (2004), s. 3.

<sup>29</sup> Jf. *Erhvervslivets adgang til domstolene* (2020), s. 5.

<sup>30</sup> *Ibid.*



domstolssystem er derfor af afgørende betydning for retssikkerheden og den oplevede retfærdighed.<sup>31</sup> Der er i en række rapporter rejst kritik af sagsbehandlingstiden og -omkostningerne ved domstolene.

I rapporten *Analyse – Erhvervslivets adgang til domstolene* udgivet af Justitia i 2020 konstateres det, at borgerne i stigende grad fravælger domstolene som konfliktløsningsforum. I 2009 modtog byretterne 68.239 civile sager, og i 2018 modtog byretterne 45.657 civile sager, dvs. et fald på 33,09 %.<sup>32</sup>

I 2021 og 2022 var tallene hhv. 43.099 og 46.645 modtagne civile sager.<sup>33</sup>

Som årsag peger rapporten på de økonomiske vilkår for at føre en retssag, idet der henvises til en rapport udarbejdet af Rambøll for Domstolsstyrelsen i 2015, hvoraf det fremgår, at de tilkendte sagsomkostninger som regel kun udgør 1/3 af de faktiske sagsomkostninger.<sup>34</sup> Det er altså for dyrt at føre en sag. I Justitias rapport betegnes dette som "[...] *et retssikkerhedsmæssigt problem for brugerne af domstolssystemet*".<sup>35</sup> Som en anden væsentlig årsag til, at borgerne i stigende grad fravælger domstolssystemet, peges der på sagsbehandlingstiderne, som af borgerne opleves som urimeligt lange.<sup>36</sup>

I oktober 2022 udkom en rapport udarbejdet af Copenhagen Economics på vegne af Advokatrådet, der også kritiserer de lange sagsbehandlingstider hos domstolene. Baggrunden for rapporten er "[...] *de seneste års udvikling, hvor domstolenes sagsbehandlingstider gradvist er vokset, og hvor både borgere og erhvervsorganisationer har klaget over, at situationen er uacceptabel, samt skadelig for retssikkerheden og for samfundets generelle udvikling*".<sup>37</sup> Rapporten konkluderer, at hvis der ikke gøres noget, vil det kunne forventes, at de nuværende sagsbehandlingstider for hovedforhandlede civile sager som minimum vil fordobles frem mod år 2030.<sup>38</sup> Konkret vil det ifølge rapporten betyde, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for en hovedforhandlet almindelig civil sag i byretten vil stige fra ca. 21 måneder i 2021 til over 4 år i

---

<sup>31</sup> Jf. Domstole i knæ (2022), s. 0.

<sup>32</sup> Jf. Erhvervslivets adgang til domstolene (2020), s. 56.

<sup>33</sup> Jf. Domstole – nøgletal (2021) og Domstole – nøgletal (2022).

<sup>34</sup> Jf. Erhvervslivets adgang til domstolene (2020), s. 3 og Markedsanalyse for domstolene (2015), s. 22.

<sup>35</sup> Jf. Erhvervslivets adgang til domstolene (2020), s. 135.

<sup>36</sup> Ibid., s. 3 og 143 ff.

<sup>37</sup> Jf. Domstole i knæ (2022), s. 9.

<sup>38</sup> Ibid., s. 11.

2030.<sup>39</sup> Disse tal skal holdes op mod målsætningen på 12 måneder, som Advokatrådets Procesretsudvalg har opstillet for fremtidige sagsbehandlingstider i civile sager i byretten.<sup>40</sup>

Derudover vil sagen, såfremt den ankes, i gennemsnit komme til at vare yderligere 10,2 måneder, hvilket var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for civile ankesager ved landsretterne i 2021.<sup>41</sup>

I 2022 steg den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for hovedforhandlede almindelige civile sager i byretten til 22 måneder. For civile ankesager i landsretten faldt den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2022 til 9,7 måneder.<sup>42</sup>

Ifølge de ovennævnte rapporter udgør de høje sagsomkostninger og lange sagsbehandlingstider ved domstolene således et retssikkerhedsmæssigt problem, som har betydning for den oplevede retfærdighed og for tilliden til retssystemet.

## 2.2. Toinstansprincippet over for hensynet til procesøkonomi og effektivitet

Adgangen til anke betragtes som "[...] en del af en civiliseret retspleje".<sup>43</sup> Selvom der kan være store forskelle, har de fleste retssystemer en eller anden form for kvalitetskontrol af underinstansens afgørelser.<sup>44</sup>

I dansk ret er reguleringen af den civile retspleje i retsplejeloven baseret på en række grundlæggende principper, herunder toinstansprincippet.<sup>45</sup> Dette princip, som i dansk ret har rødder helt tilbage til Den københavnske reces af 24. august 1537 § 17, indebærer, at en part skal have mulighed for at få prøvet sin sag ved to instanser.<sup>46</sup> Toinstansprincippet fremgår i dag af RPL §§ 368, stk. 1, smh. § 371, stk. 1. Det klare udgangspunkt i dansk ret er således, at en part har ret til at få sin sag bedømt i to – og ikke tre – instanser.

Adgangen til anke bygger på det forhold, at selv dommere kan tage fejl:<sup>47</sup> *"Nobody's perfect. Not even the people who have the right to be right"*.<sup>48</sup> Retlige regler er ikke altid entydige – især

---

<sup>39</sup> Ibid.

<sup>40</sup> Ibid., s. 9 f.

<sup>41</sup> Jf. Domstole – nøgletal (2021).

<sup>42</sup> Jf. Domstole – nøgletal (2022).

<sup>43</sup> Jf. Blume (2019), s. 383.

<sup>44</sup> Jf. Uzelac (2014), s. 3 f.

<sup>45</sup> Jf. Bang-Pedersen (2020), s. 32 f.

<sup>46</sup> Jf. Blume (2019), s. 381.

<sup>47</sup> Ibid., s. 382.

<sup>48</sup> Jf. Uzelac (2014), s. 3.

når de holdes op mod tvistens faktiske omstændigheder – og resultatet er sjældent indlysende.<sup>49</sup> Hertil kommer, at borgernes tillid til retssystemet afhænger af en overbevisning om, at domstolenes afgørelser i almindelighed er korrekte, og at der findes effektive kvalitetskontrolmekanismer, hvor det ikke er tilfældet.<sup>50</sup> Ved behandling af en dom i anden instans ser nye dommere på sagen. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at dommen herefter er rigtig – sandsynligheden herfor må dog anses for øget.<sup>51</sup> I øvrigt indebærer muligheden for appel formentlig et vist incitament for underinstansen til at være mere omhyggelig.<sup>52</sup> Ankebehandling medvirker dermed generelt til at højne kvaliteten af domstolenes afgørelser og til at sikre, at domstolenes afgørelser er materielt rigtige.<sup>53</sup>

Det skal bemærkes, at hvis ankeinstansen ændrer underinstansens afgørelse, er det ikke altid udtryk for, at sagen var fejlbedømt, eftersom de processuelle regler ikke altid fuldt ud fastholder sagens identitet i forbindelse med en ankesag.<sup>54</sup>

Ankeadgang begrundes således i hensynet til retssikkerhed og bidrager til parternes retfærdighedsfølelse og tillid til retssystemet.<sup>55</sup> Derudover bidrager ankeadgang til at sikre retsudviklingen og til at fremme ensartet og konsekvent anvendelse af loven.<sup>56</sup>

Over for toinstansprincippet – og retssikkerheden heri – står hensynet til, at tvister for domstolene skal kunne løses inden for rimelig tid, og at omkostningerne skal være acceptable for både parterne og samfundet.<sup>57</sup> Endvidere kan der argumenteres for, at der bør "*...]* være sammenhæng mellem de ressourcer, som anvendes på en sag, sagens betydning og udsigterne til at opnå et andet resultat ved appel".<sup>58</sup> Hertil kommer, at jo videre mulighed der er for at anke, des færre ressourcer har ankeinstansen til den enkelte sag.<sup>59</sup> Der er altså et hensyn at tage til

---

<sup>49</sup> Jf. Blume (2019), s. 382.

<sup>50</sup> Jf. Uzelac (2014), s. 3.

<sup>51</sup> Jf. Blume (2019), s. 382.

<sup>52</sup> Jf. Petersen (2020), s. 395.

<sup>53</sup> Jf. Gomard (2020), s. 691.

<sup>54</sup> Ibid.

<sup>55</sup> Jf. Blume (2019), s. 382.

<sup>56</sup> Jf. Uzelac (2014), s. 4.

<sup>57</sup> Jf. Notat om adgangen til appel i civile sager (2013), s. 6.

<sup>58</sup> Ibid. Tilsvarende Uzelac (2014), s. 12.

<sup>59</sup> Nylund (2006), s. 84.

effektivitet og procesøkonomi.<sup>60</sup> Der kan således argumenteres for, at udgangspunktet bør være, at sagerne finder deres endelige afgørelse i førsteinstansen, medmindre der er forhold, som kan begrunde ekstra ressourcekrævende behandling af sagen.<sup>61</sup> Afvejningen mellem hensynet til effektivitet og procesøkonomi og den retssikkerhed, der ligger i toinstansprincippet, er et politisk spørgsmål.

Ud over ovenstående er der en række andre ulemper forbundet med anke. Som tiden går, øges risikoen for, at sagen ikke bliver tilstrækkeligt oplyst, idet beviserne svækkes.<sup>62</sup> Dermed kan grundlaget, som ankeinstansen har truffet sin afgørelse på, være dårligere end grundlaget for underinstansens afgørelse. Derudover er der risiko for, at en vid adgang til anke indebærer, at sagen ikke bliver behandlet tilstrækkeligt grundigt og seriøst i første instans, da parterne ved, at sagen blot kan ankes, hvis det ønskede resultat ikke opnås.<sup>63</sup> Desuden medfører en vid ankeadgang, at også rigtige afgørelser ankes, hvorfor der er risiko for, at sagen trækkes i langdrag af den tabende part, selv om resultatet er åbenlyst rigtigt:

*"For den vindende part kan der blive tale om den sene retfærdighed, der ingen retfærdighed er".<sup>64</sup>*

### **2.3. Grundlæggende ret til anke?**

Et væsentligt spørgsmål er, om Danmark er forpligtet til at sikre adgang til anke, og om denne adgang i så fald kan begrænses.

EMRK er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 og fungerer på lovs niveau. EMRK art. 6 om ret til retfærdig rettergang sikrer enhver ret til at indbringe tvister i civile sager for en domstol.<sup>65</sup> Bestemmelsen stiller imidlertid ikke krav om, at medlemsstater skal etablere appelordninger:<sup>66</sup>

*"Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention does not [...] compel the Contracting States to set up courts of appeal or of cassation."<sup>67</sup>*

---

<sup>60</sup> Jf. Blume (2019), s. 383.

<sup>61</sup> Jf. Kjærulff (2017), s. 30.

<sup>62</sup> Jf. Gomard (2020), s. 692.

<sup>63</sup> Jf. Blume (2019), s. 383.

<sup>64</sup> Ibid.

<sup>65</sup> Jf. Kjølbros (2023), s. 512 ff. og 557.

<sup>66</sup> Ibid., s. 577 og 653.

<sup>67</sup> Jf. Delcourt mod Belgien, EMD's dom af 17. januar 1970, pr. 25. Se også Zubac mod Kroatien, EMD's dom af 5. april 2018, pr. 80.

Såfremt det ifølge national ret er muligt at appellere førsteinstansens afgørelse, skal appelin- stansens behandling af sagen imidlertid opfylde kravene i EMRK art. 6.<sup>68</sup> Dermed gælder bl.a. retten til adgang til en domstol, hvorfor begrænsninger i ankeadgangen skal varetage et legitimt formål og være proportionale.<sup>69</sup> Det kan f.eks. udgøre et problem, hvis afvisning af appel er ud- tryk for overdreven formalisme eller manglende retssikkerhed.<sup>70</sup>

Heller ikke EMRK art. 13 vedrørende adgangen til effektive retsmidler medfører ret til at få prøvet en sag i to instanser:

*"The Court reiterates that Article 13 of the Convention does not, as such, guarantee a right of appeal or a right to a second level of jurisdiction [...]"*.<sup>71</sup>

EMRK indeholder således ikke krav om, at medlemsstater skal etablere en appelordning, og står som udgangspunkt ikke i vejen for, at der indføres appelbegrænsninger.

Heller ikke EUC, herunder EUC art. 47 om adgang til retsmidler og en upartisk domstol, giver ret til behandling i to instanser.<sup>72</sup> Det samme gør sig gældende for så vidt angår FN's kon- vention om borgerlige og politiske rettigheder art. 14, stk. 1, vedrørende retten til en retfærdig rettergang.<sup>73</sup>

Danmark er således ikke internationalt forpligtet til at sikre adgang til prøvelse i to instan- ser.

## 2.4. Omprøvning og overprøvning

Et centralt spørgsmål ved udformningen af et ankesystem er, om ankeinstansen skal foretage en omprøvning, eller om den kun skal foretage en overprøvning.<sup>74</sup> Omprøvning indebærer en fuldstændig ny prøvelse af sagen, herunder adgang til at inddrage nye krav og nyt processtof.<sup>75</sup>

---

<sup>68</sup> Jf. f.eks. *Levages Prestations Services mod Frankrig*, EMD's dom af 23. oktober 1996, pr. 44 og *Brualla Gómez de la Torre mod Spanien*, EMD's dom af 19. december 1997, pr. 37. Se også *Zubac mod Kroatien*, EMD's dom af 5. april 2018, pr. 80-81.

<sup>69</sup> Jf. *Kjølbros* (2023), s. 577 f.

<sup>70</sup> *Ibid.*, s. 579.

<sup>71</sup> Jf. *Gurepka mod Ukraine* (nr. 2), EMD's dom af 8. april 2010, pr. 27.

<sup>72</sup> Jf. f.eks. sag C-69/10, *Samba Diouf*, EUD's dom af 28. juli 2011, pr. 69 og sag C-169/14, *Sánchez Morcillo og Abril García*, EUD's dom af 17. juli 2014, pr. 36.

<sup>73</sup> Jf. *I. P. mod Finland*, klagesag nr. 450/1991, FN's Menneskerettighedskomité's afgørelse af 26. juli 1993, pr. 6.2.

<sup>74</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 476.

<sup>75</sup> *Ibid.*

Overprøvning indebærer derimod, at ankeinstansen kun prøver de sager eller dele heraf, som appellanten påstår er forkerte. Ankebehandlingen får dermed i højere grad karakter af kontrol af underinstansens afgørelse end en egentlig prøvelse af sagen som sådan.<sup>76</sup> Ved overprøvning er ankebehandlingen begrænset til de påstande, anbringender og beviser, der blev påberåbt i underinstansen, dvs. der er strenge regler om præklusion mellem instanserne.<sup>77</sup> En part kan kun ændre procesgrundlaget eller komme med nyt processtof, hvis dette er velbegrundet.<sup>78</sup>

En fri adgang til omprøvning er ikke hensigtsmæssig, da det medfører, at andeninstansen på grund af det store antal sager kun vanskeligt kan kontrollere underinstansens retsanvendelse, hvilket svækker hensynet til en ensartet anvendelse af loven.<sup>79</sup> Desuden kan det medføre, at behandlingen i første instans bliver opfattet som en prøverunde, hvilket underminerer førsteinstansens status.<sup>80</sup> Derudover bliver sagerne dyrere og tager længere tid.<sup>81</sup>

Fordelen ved overprøvning er, at ankebehandlingen som nævnt i højere grad får karakter af kontrol med underinstansens afgørelse, da ankeinstansen alene foretager en efterprøvelse af mulige fejl ved underinstansens afgørelse.<sup>82</sup>

Der kan argumenteres for, at andeninstansen først og fremmest bør fungere som en kontrolinstans.<sup>83</sup> Ved at overprøve – og ikke omprøve – underinstansens afgørelse bidrager andeninstansen til at styrke civilprocessens tvistløsningsfunktion.<sup>84</sup> Såfremt andeninstansen omprøver sagen, adskiller dens rolle i domstolsystemet sig kun meget lidt fra førsteinstansens rolle.<sup>85</sup>

Derudover er overprøvning mindre ressourcekrævende og mere effektiv, og det sikres, at ankeinstansen kan koncentrere sine ressourcer om de spørgsmål og sager, som er vigtige.<sup>86</sup> I teorien er overprøvning er godt mål, men i praksis kan det være en udfordring.<sup>87</sup>

---

<sup>76</sup> Ibid., s. 476 f.

<sup>77</sup> Jf. *Nylund* (2015), s. 433.

<sup>78</sup> Ibid.

<sup>79</sup> Ibid.

<sup>80</sup> Ibid. og *ELI/UNIDROIT* (2021), s. 206.

<sup>81</sup> Jf. *Nylund* (2015), s. 433.

<sup>82</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 477.

<sup>83</sup> Jf. *Nylund* (2006), s. 83.

<sup>84</sup> Ibid., s. 83 f.

<sup>85</sup> Ibid.

<sup>86</sup> Ibid., s. 84.

<sup>87</sup> Se nærmere *Nylund* (2015), s. 433.

# Kapitel 1

## Krav til ankesum

### 1. Indledning

I dette kapitel ses der nærmere på regler, der begrænser adgangen til anke i sager, hvis værdi er under et vist beløb. I afsnit 2 fastlægges retstilstanden i Danmark. I afsnit 3 og 4 redegøres for hhv. norsk ret og modellov. I afsnit 5 foretages en opsamling og det undersøges, om der kan udledes en tendens. Derudover diskuteres det, om ankegrænsen i Danmark bør forhøjes.

### 2. Dansk ret – RPL § 368, stk. 1 og 2

#### 2.1. Indledning

Ifølge RPL § 368, stk. 1, 1. pkt., kan domme afsagt af en byret ankes. Hvis sagen angår krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen dog kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. RPL § 368, stk. 1, 2. pkt.

Oprindeligt var grænsen 10.000 kr., og kompetencen til at meddele anketilladelse lå hos justitsministeren. Kompetencen blev senere flyttet til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med dettes etablering.<sup>88</sup> I 2014 blev beløbsgrænsen forhøjet til 20.000 kr. Dette svarede nogenlunde til, at beløbsgrænsen blev opregnet med den inflation, der havde været i perioden siden indførelsen af den oprindelige værdigrænse på 10.000 kr.<sup>89</sup>

Begrænsningen, der blev indført ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven mv., var inspireret af norsk ret.<sup>90</sup> Det fremgår af lovforarbejderne, at bestemmelsens formål var at aflaste landsretterne for småsager i civile sager, idet disse sager "*[...] medfører en ikke ubetydelig belastning af domstolenes ressourcer*".<sup>91</sup> Bestemmelsen blev i forbindelse med indførelsen kritiseret fra flere sider.<sup>92</sup>

---

<sup>88</sup> Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 med virkning fra 1. januar 1996.

<sup>89</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 34 og *Kjærulff* (2017), s. 35.

<sup>90</sup> Jf. FT 1989-90 tillæg A, sp. 766.

<sup>91</sup> *Ibid.*, sp. 766 f.

<sup>92</sup> Se f.eks. *Smith* (1991), s. 412 ff., hvor det anføres, at muligheden for at anke en afgørelse er en væsentlig retsikkerhedsgaranti, og at der er risiko for individuelle retstab. Se også *Jochimsen* (1992), s. 97 ff.

## 2.2. Anvendelsesområde

De fleste typer af civile sager, som bliver afgjort i byretten, er omfattet af ankegrænsen.<sup>93</sup> F.eks. er de såkaldte småsager, som behandles efter retsplejelovens kapitel 39, omfattet af bestemmelsen, jf. RPL § 410, stk. 1. Det samme gælder domme afsagt af boligretten, jf. lov nr. 342 af 22. marts 2022 om boligforhold § 98, der henviser til retsplejelovens regler om anke.<sup>94</sup>

Bestemmelsen finder ikke anvendelse på kollektiv anke i gruppesøgsmål, jf. RPL § 254 j, stk. 4, 2. pkt. Derimod finder den anvendelse på individuel anke i gruppesøgsmål, eftersom RPL § 254 k ikke indeholder en bestemmelse om, at ankebegrænsningsreglerne er uanvendelige, og da bestemmelsen udtrykkeligt nævner "*ansøgning om anketilladelse*".<sup>95</sup>

Ankebegrænsningen vedrører ikke appeladgang som foreskrives af anden lovgivning,<sup>96</sup> dvs. hvor der foreskrives en særlig, selvstændig adgang til at anke.<sup>97</sup> Et eksempel er konkurslovens § 248, stk. 1, 1. pkt., hvorefter skifterettens domme, stadfæstelsen af regnskabet og den sluttede konkursbehandling kan ankes til landsretten. Højesterets dom i U 2020.3917 H kan ses som udtryk for, at fravigelse af grundlæggende principper – som toinstansprincippet – kræver forholdsvis klar hjemmel.<sup>98</sup>

U 2020.3917 H: Højesteret udtalte, at RPL § 475 indeholder en særskilt regulering af adgangen til anke i sager, der behandles efter RPL kapitel 43 a, og at bestemmelsen ikke henviser til reglerne i RPL § 368, stk. 1 og 2. Det blev herefter udtalt, at hverken forarbejderne til § 368 eller til § 475 angiver, at ankebegrænsningsreglen i § 368, stk. 1, gælder for sager, der behandles efter reglerne i RPL kapitel 43 a. På den baggrund fandt Højesteret ikke, at det almindelige toinstansprincip var fraveget for sager behandlet efter disse regler, og Højesteret ophævede landsrettens dom.

Højesteret har i tråd hermed udtalt, at der ikke er grundlag for at anse reglerne om appelbegrænsning for at omfatte andre typer af afgørelser eller situationer end de udtrykkeligt nævnte, jf. U 2020.1480 H.

---

<sup>93</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 35.

<sup>94</sup> Jf. også U 1992.86 H, der ændrer U 1991.735 V.

<sup>95</sup> Jf. *Andersen* (2007), s. 218 f. og 232 f.

<sup>96</sup> Jf. FT 1989-90 tillæg A, sp. 768.

<sup>97</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 35, note 5.

<sup>98</sup> Jf. *Torp* (2020), s. 96.



U 2020.1480 H: Boligretten havde ved dom afvist indbringelsen af en afgørelse fra huslejenævnet på grund af en fristoverskridelse. Dommen var omfattet af RPL § 391, stk. 3, og rette appelform for sådanne afgørelser er kære, jf. RPL § 369, stk. 3, 1. pkt. Højesteret ophævede landsrettens afvisning af appellants kære med den begrundelse, at "[r]eglerne om appelbegrænsning fra byret til landsret med hensyn til krav under 20.000 kr. omfatter kun anke af domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt. [...]. Der er ikke grundlag i bestemmelses ordlyd eller deres forarbejder for at anse reglerne om appelbegrænsning – og dermed kravet om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet – for at omfatte andre typer af afgørelser eller situationer end de udtrykkeligt nævnte".

Reglerne om anke i straffeprocessen adskiller sig en del fra reglerne i civilprocessen.<sup>99</sup> RPL § 368 finder derfor ikke anvendelse i sager, der har været behandlet i strafferetsplejens former. Der er dog nogle grænsetilfælde, hvor bestemmelsen finder anvendelse.<sup>100</sup>

Hvis byretten afviser en sag efter formalitetsbehandling, dvs. uden realitetsbehandling, finder RPL § 368, stk. 1, også anvendelse, jf. U 2014.711 Ø.<sup>101</sup>

U 2014.711 Ø: Byretten afviste en sag med henvisning til, at der var indgået en voldgiftsklausul. Landsretten afviste anken, da værdien var under grænsen, og da der ikke forelå tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Landsretten udtalte, at "[d]er er ikke i ordlyden af retsplejelovens § 368 eller i forarbejderne til bestemmelsen holdepunkter for, at bestemmelsen alene finder anvendelse, hvor dommen er afsagt efter en realitetsbehandling af sagen".

### 2.2.1. Anerkendelsessøgsmål

Ifølge forarbejderne kan sager uden økonomisk værdi frit ankes.<sup>102</sup> Som eksempel herpå nævnes "visse anerkendelsessøgsmål".<sup>103</sup> Det afgørende er herefter, om sagsgenstanden kan værdisættes. At der er tale om et anerkendelsessøgsmål, udelukker ikke i sig selv, at der kan sættes en værdi på sagsgenstanden, jf. f.eks. U 2002.132 H.<sup>104</sup>

---

<sup>99</sup> Jf. Kistrup (2023), side 895.

<sup>100</sup> Se nærmere Kjærulff (2017), s. 35 ff.

<sup>101</sup> Tilsvarende VLK af 17. juni 2013 i B-1021-13 gengivet i Kjærulff (2017), s. 37. I VLK af 2. februar 1996 i B-2558-95, som er omtalt i Queitsch (1997), s. 13, nåede landsretten tilsyneladende til det modsatte resultat. Kendelsen er blevet kritiseret i Dybdahl (1998), s. 70.

<sup>102</sup> Jf. FT 1989-90 tillæg A, sp. 785.

<sup>103</sup> Ibid.

<sup>104</sup> Tilsvarende FED 2002.1739 Ø og U 2000.1644 Ø.

U 2002.132 H: Et flertal i Højesteret stadfæstede landsrettens afvisning med den begrundelse, at anerkendelsespåstanden havde en økonomisk værdi, der ud fra oplysningerne var mindre end den daværende grænse på 10.000 kr. Anerkendelsespåstanden måtte desuden anses at angå den samme økonomiske værdi som realitetspåstandene, og den kunne derfor ikke begrunde et andet resultat.

Sager om prøvelse af gyldigheden af forvaltningsakter kan efter omstændighederne opgøres til en bestemt værdi, som herefter vil være afgørende for, om der er fri ankeadgang.<sup>105</sup>

Hvis der både er nedlagt en fuldbyrdelsespåstand og en anerkendelsespåstand, synes der i praksis at blive lagt vægt på, om anerkendelsespåstanden har en selvstændig karakter i forhold til fuldbyrdelsespåstanden, jf. FED 2002.1739 Ø.<sup>106</sup>

FED 2002.1739 Ø: For landsretten nedlagde appellantens bl.a. påstand om, at indstævnte skulle anerkende, at en anholdelse/frihedsberøvelse havde været ulovlig, og at indstævnte skulle betale en tortgodtgørelse på 800 kr. Landsretten fandt, at anerkendelsespåstanden reelt var et anbringende til støtte for fuldbyrdelsespåstanden. Derudover fandtes anerkendelsespåstanden ikke at have en sådan selvstændig karakter, at den kunne begrunde anke uden tilladelse.<sup>107</sup>

Hvis anerkendelsespåstanden reelt blot er et anbringende til støtte for fuldbyrdelsespåstanden, er der således ikke fri adgang til anke.

Såfremt såvel anerkendelsespåstanden som fuldbyrdelsespåstanden kan værdisættes, lægges de to værdier sammen, og det vil være den samlede værdi af de to, der er afgørende for, om sagsgenstanden er over grænsen på 20.000 kr.<sup>108</sup>

### 2.3. Værdigrænsen på 20.000 kr.

#### 2.3.1. Generelt

Højesteret har fastslået, at det er påstanden for landsretten, der er afgørende for, om der kræves tilladelse til anke, jf. U 1992.86 H.

---

<sup>105</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 39, hvor der henvises til VLK af 20. oktober 2015 i B-1465-15.

<sup>106</sup> *Ibid.*, s. 40.

<sup>107</sup> Rettens bemærkninger er udeladt, og gengivelsen bygger derfor på domsreferatet. Se tilsvarende FED 2002.2644 Ø, hvor landsretten tillod anke, da der både var nedlagt påstand om godtgørelse og om mortifikation af ærekrænkende udtalelser.

<sup>108</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 41, der henviser til ØLD af 15. december 2015 i B-1661-15.

U 1992.86 H: Sagen angik for boligretten både påstand om betaling af 9.628,48 kr. og påstand om størrelsen af den årlige leje. Appellanten nedlagde for landsretten påstand om frifindelse for betaling af beløbet på 9.628,48 kr., som indstævnte var tilkendt ved boligrettens dom. Med henvisning til, at sagens værdi efter påstandene for boligretten oversteg den daværende grænse 10.000 kr., fandt landsretten, at der kunne ske anke uden tilladelse. Højesteret fastslog, at "[...] § 368, stk. 1, 2. pkt., efter sin ordlyd må forstås således, at det er den økonomiske værdi af påstanden for landsretten, der er afgørende for, om anke kun kan ske med justitsministerens tilladelse [...]". Højesteret afviste herefter anken.

Det afgørende er således forskellen mellem appellants påstand i ankestævningen og det i byretten opnåede resultat.<sup>109</sup> Det kan tilføjes, at det er den reelle påstand for landsretten, der er afgørende, jf. U 2016.102 Ø.<sup>110</sup>

U 2016.102 Ø: Appellants påstand for landsretten var oprindeligt på 25.000 kr. Påstanden blev i påstandsdokumentet nedsat/opsjort til 12.760 kr. Landsretten udtalte, at sagen siden ankestævningens indlevering havde angået et krav med en økonomisk værdi under 20.000 kr., og anken blev derfor afvist, da der ikke forelå tilladelse.

Sager, der har angået betydelige beløb, kan således være omfattet af ankebegrænsningen. Har sagsøger f.eks. nedlagt påstand om betaling af 500.000 kr. og fået dom for 485.000 kr., kan sagsøger kun anke med Procesbevillingsnævnets tilladelse, da *forskellen* er 15.000 kr.

Ifølge bestemmelsens ordlyd skal forskellen være over 20.000 kr., jf. FED 1997.650 V. Sagens økonomiske værdi skal desuden beregnes efter principperne i retsafgiftslovens § 3 og RPL §§ 401 og 477 a, stk. 1, 2. pkt.<sup>111</sup> Renter skal derfor ikke tages i betragtning ved opgørelsen, jf. U 1999.938 Ø. Dette gælder dog kun i forhold til renter, der indtales i forbindelse med hovedfordringen.<sup>112</sup> Sagsomkostninger skal heller ikke tages i betragtning, jf. U 1996.1431/1 Ø og U 2022.1606 H.

U 2022.1606 H: Højesteret udtalte, at det fremgår af forarbejderne til retsafgiftslovens § 3 og RPL §§ 401 og 477 a, at "[...] de omkostninger, der ikke skal medregnes, er sagsomkostninger for behandlingen i retten og

---

<sup>109</sup> Lovgivningsmagten har tiltrådt denne forståelse af bestemmelsen, jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 31.

<sup>110</sup> Tilsvarende *Torp* (2021), s. 126.

<sup>111</sup> Jf. *Møller* (2018), s. 1037 f.

<sup>112</sup> *Ibid.*, s. 1037.

*udenretlige inkassoomkostninger*". Et stiftelsesgebyr og et månedligt administrationsgebyr i forbindelse med et lån skulle derfor medregnes ved opgørelsen af sagens værdi.

Såfremt der for landsretten er nedlagt både en principal og en subsidiær påstand, skal sagens værdi som udgangspunkt beregnes på baggrund af den principale påstand.<sup>113</sup> Hvis appellants principale påstand afskæres, må den økonomiske værdi imidlertid opgøres på baggrund af den subsidiære påstand, jf. U 2005.2995 V. Hvis situationen derimod er den, at den principale påstand tages under pådømmelse, men ikke tages til følge, kan en subsidiær påstand behandles, selv om den ikke har en værdi over appelgrænsen.<sup>114</sup>

Hvor sagsøgeren har tabt sagen i byretten, og sagsøgte har fået medhold i en påstand om et modkrav til selvstændig dom, skal værdien af sagsøgtes påstand formentlig medregnes ved opgørelsen af sagens værdi, såfremt sagsøgeren i det hele vil anke dommen.<sup>115</sup> Hvis både sagsøger og sagsøgte frifindes i en sådan situation, kan ingen af parterne bruge modpartens krav til at bringe sagen over værdigrænsen på 20.000 kr.<sup>116</sup>

Er der i stedet nedlagt påstand om modkrav til kompensation, er det i litteraturen antaget, at det ikke har betydning for sagens værdi, dvs. modkravet skal ikke medregnes ved opgørelsen.<sup>117</sup>

Indstævnte kan frit modanke med krav under beløbsgrænsen, jf. U 2002.1384 Ø.<sup>118</sup>

U 2002.1384 Ø: Appellanterne hævdede en ankesag, hvor indstævnte havde nedlagt selvstændig påstand. Selv om indstævntes selvstændige påstand for landsretten vedrørte en økonomisk værdi under den daværende grænse på 10.000 kr., fandt landsretten, at indstævntes påstand kunne tages under pådømmelse uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Så vidt ses har retspraksis ikke taget stilling til situationen, hvor en modanke med et krav under værdigrænsen alene gøres gældende til kompensation. Der synes dog at være enighed i litteraturen om, at der heller ikke i en sådan situation kræves anketilladelse.<sup>119</sup>

---

<sup>113</sup> Ibid., s. 1038.

<sup>114</sup> Jf. *Jochimsen* (2017), s. 70.

<sup>115</sup> Jf. *Dybdahl* (1998), s. 74.

<sup>116</sup> Ibid., s. 74 f. med henvisning til VLD af 2. oktober 1997 i B-2244-97.

<sup>117</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 46 og *Dybdahl* (1998), s. 74.

<sup>118</sup> Jf. dog RPL §§ 383, stk. 1, og 384.

<sup>119</sup> Jf. *Petersen* (2020), s. 401, *Møller* (2018), s. 1038 og *Dybdahl* (1998), s. 75.

### 2.3.2. Samlet behandling af flere krav

Omfatter påstanden flere krav mellem de samme parter (objektiv kumulation), lægges kravene sammen.<sup>120</sup>

Hvis flere krav er behandlet under én sag mellem flere end to parter (subjektiv kumulation), skal kravene også lægges sammen, jf. f.eks. U 1997.1037/2 H og U 1997.835 H.

U 1997.835 H: Et fagforbund anlagde på vegne af 10 malersvende én sag mod en arbejdsgiver med et samlet krav på 132.000 kr. Opgjort hver for sig var kun 4 af kravene på mere end den daværende grænse på 10.000 kr. Arbejdsgiveren blev frifundet i byretten, og landsretten afviste anken fra de 6 af malersvendene, hvis krav var under værdigrænsen. Højesteret fastslog, at kravene var behandlet under én sag efter reglerne om subjektiv kumulation, og at RPL § 368, stk. 1, 2. pkt., under disse omstændigheder ikke burde medføre, at kun de 4 malersvende, hvis krav oversteg værdigrænsen, kunne anke uden tilladelse.

Hensigten med sammenlægning af kravene i kumulerede sager er at undgå uforenelige afgørelser i sager, der hviler på samme faktiske og retlige grundlag.<sup>121</sup>

Hvis flere sager er forhandlet i forbindelse med hinanden, jf. RPL § 254, er der kun fri adgang til anke, hvis kravene hver for sig overstiger 20.000 kr.-grænsen, jf. U 2005.3342 H.<sup>122</sup>

U 2005.3342 H: Sagen angik to lejesager, der var blevet behandlet i forbindelse med hinanden i medfør af RPL § 254. Begge krav var under den daværende grænse på 10.000 kr., og landsretten afviste anken. Højesteret fastslog, at da sagerne angik krav, som efter påstanden for landsretten hver for sig havde en økonomisk værdi, der ikke oversteg den daværende grænse på 10.000 kr., kunne dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.<sup>123</sup>

Det er uden betydning for opgørelsen af sagens værdi, at sagen kan have betydning for en række beslægtede sager, jf. FM 2020.246 Ø.

### 2.3.3. Ændringer i påstande og sagens genstand

Det afgørende tidspunkt for opgørelsen af sagens værdi er tidspunktet for indgivelsen af ankestævningen. Hvis appellanten fremsætter en ny påstand i ankestævningen, skal landsretten

---

<sup>120</sup> Jf. FT 1989-90 tillæg A, sp. 784 f.

<sup>121</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 480.

<sup>122</sup> Tilsvarende VLD af 14. august 1998 i B-0815-98 omtalt i *Dybdahl* (1998), s. 74.

<sup>123</sup> Se kritisk hertil *Bang-Pedersen* (2020), s. 481.

tage stilling til, om denne påstand kan tillades fremsat, jf. RPL §§ 383 og 384. Tillades den fremsat, skal den indgå i opgørelsen af sagens værdi; i modsat fald skal den ikke indgå i opgørelsen, jf. U 2005.2995 V.

Spørgsmålet er herefter, hvad der sker i tilfælde, hvor påstandens værdi i ankestævningen i forhold til byrettens dom er på mere end 20.000 kr., men hvor appellanten efterfølgende under ankesagen nedsætter sin påstand, så den endelige påstand angår en værdi på 20.000 kr. eller derunder. Denne problemstilling har i litteraturen været anset for uafklaret.<sup>124</sup> En nyere dom fastslår, at så længe der ikke er tale om omgåelse af ankebegrænsningsreglen, vil anken ikke blive afvist ved senere ændringer, der bringer sagens værdi ned på 20.000 kr. eller derunder, jf. U 2023.692 V.<sup>125</sup>

U 2023.692 V: I sagen nedlagde appellanten påstand om frifindelse for et krav på 30.508,61 kr., som appellanten ved byrettens dom var blevet dømt til at betale til indstævnte. Under ankesagens forberedelse ændrede appellanten sin påstand om frifindelse til en påstand om frifindelse mod betaling af 23.043,31 kr. Værdien af appellants påstand udgjorde herefter 7.465,30 kr. Landsretten udtalte, at "*[d]a appellants påstand på anketidspunktet havde en værdi på mere end 20.000 kr., og da der ikke er grundlag for at antage, at der ved den da nedlagte påstand var tale om omgåelse af ankebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 368, stk. 1, afviser landsretten ikke anken*".<sup>126</sup>

I litteraturen er U 2016.102 Ø blev udlagt som et eksempel på et forsøg på omgåelse af ankebegrænsningsreglen.<sup>127</sup>

Landsretten kan rejse spørgsmål over for parterne i forhold til at kunne vurdere, om sagsgenstanden har en værdi, der overstiger ankegrænsen, jf. U 2002.207/2 Ø.

#### 2.4. Kriteriet for meddelelse af tilladelse

Ifølge RPL § 368, stk. 2, 1. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele anketilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ifølge justitsministeren skulle det være let at få tilladelse til anke i tilfælde "*[...] som enten har en afgørende betydning for en part og herunder også selvfølgelig i forbindelse med sociale hensyn, eller sager, der vedrører*

---

<sup>124</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 50.

<sup>125</sup> Dette er i overensstemmelse med det, der var antaget i litteraturen, jf. *ibid.*

<sup>126</sup> Ifølge domsnoten er afgørelsen i overensstemmelse med en utrykt afgørelse fra Vestre Landsret, jf. VLK af 18. oktober 2019 i BS-6823/2019-VLR.

<sup>127</sup> Jf. *Møller* (2018), s. 1039. Se desuden *Torp* (2022), s. 112 f.

*retlige eller bevismæssige tvivlsspørgsmål*".<sup>128</sup> Sociale hensyn synes ikke at blive tillagt afgørende vægt i praksis.<sup>129</sup> Procesbevillingsnævnet vil typisk lægge mere vægt på, om det er sandsynligt, at sagen vil få et andet udfald i landsretten end på, om der er mindre fejl ved byrettens dom.<sup>130</sup> Kriteriet "*principiel karakter*" suppleres i øvrigt med kriteriet "*særlige grunde*". Det kan tale for at meddele apeltilladelse, hvis der føres nye beviser.<sup>131</sup>

Ansøgning om tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse, men der kan undtagelsesvist gives tilladelse, hvis ansøgningen er indgivet inden 1 år efter afsigelsen, jf. RPL § 368, stk. 2, 2. og 3. pkt.

### 3. Norsk ret

#### 3.1. Indledende om det norske domstolssystem

Det norske domstolssystem minder om det danske, idet det består af almindelige domstole, som behandler civile sager, straffesager og forvaltningsakter, og af få særdomstole.<sup>132</sup> Ifølge Grunnloven § 88, 1. pkt., dømmer Høyesterett i sidste instans. Bestemmelsen forstås således, at Grunnloven forudsætter et hierarkisk domstolssystem.<sup>133</sup> De almindelige domstole er tingretten, lagmannsretten og Høyesteret, jf. DSTL § 1. Derudover er der forliksråd, der i DSTL § 1, stk. 2, betegnes som "*meklingsinstitusjoner med begrenset domsmyndighet*". Forligsrådernes primære opgave er at mægle mellem parterne, så sagen kan afsluttes ved forlig, jf. TVL § 6-8, stk. 1, 1. pkt., jf. DSTL § 1, stk. 2. Tingretten er den ordinære førsteinstans, jf. TVL § 9-1, og lagmannsretten er den ordinære andeninstans, jf. TVL § 29-1. Ifølge TVL § 6-2 skal en sag, der angår formueværdier, først indbringes for forligsrådet, før den kan indbringes for tingretten. Bestemmelsen indeholder i litra a-d undtagelser hertil.<sup>134</sup>

#### 3.2. Anke af civile sager med en værdi på mindre end 250.000 NOK.

Ifølge TVL § 29-13, stk. 1, 1. pkt., kræver anke af dom i en sag om formueværdier lagmannsrettens samtykke, hvis ankegenstandens værdi er mindre end 250.000 NOK. Beløbsgrænsen er

---

<sup>128</sup> Jf. FT 1989-90, Forhandlinger (Folketinget), sp. 711. Se også FT 1989-90, tillæg A, sp. 768.

<sup>129</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 55.

<sup>130</sup> *Ibid.*, s. 54 f.

<sup>131</sup> *Ibid.*, s. 292 og 295. Se nærmere om kriterierne *ibid.*, s. 293 ff.

<sup>132</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 65.

<sup>133</sup> Jf. *Robberstad* (2021), s. 31.

<sup>134</sup> Se nærmere om forligsrådene i *Skoghøy* (2022), s. 105 ff.

fastsat ud fra en vurdering af, hvad parternes samlede sagsomkostninger er ved ankebehandlingen.<sup>135</sup> Dette er udtryk for et proportionalitetshensyn, som også handler om, at der skal være et rimeligt forhold mellem de ressourcer, som samfundet bruger på domstolsbehandlingen, og betydningen af sagen.<sup>136</sup>

Værdien opgøres som forskellen mellem resultatet i underinstansen og appellants påstand i ankestævningen, jf. TVL § 17-2, stk. 1, 3. pkt. Angår påstanden ikke et pengebeløb, skal appellanten anslå værdien i ankestævningen, jf. TVL § 17-2, stk. 2, 2. pkt. Retten er ikke bundet af den anslåede værdi, jf. TVL § 17-2, stk. 3, og kan selv indhente bevis i forhold til at fastsætte sagens værdi, jf. TVL § 17-2, stk. 4.

Anke af sager vedrørende "*ideelle interesser*", dvs. sager uden økonomisk værdi, kræver ikke samtykke fra lagmannsretten, jf. TVL § 17-1, stk. 3.<sup>137</sup> Angår sagen både formueværdier og ideelle interesser, anses den at angå ideelle interesser, hvis disse er betydelige, eller hvis det ikke er muligt at fastslå sagens dominerende karakter.<sup>138</sup> Det afgørende er således karakteren af appellants interesse i sagen.<sup>139</sup>

Se f.eks. Rt. 2012 s. 450 U, pr. 30, hvor Norges Høyesterett udtalte, at appellants interesse "[...] ikke repræsenterer en ideell interesse av slik vesentlig betydning at bestemmelsene om ankesum suspenderes". Anken blev herefter afvist.

Det kan forekomme, at retten i første omgang fejlagtigt antager, at kravet til ankesum er opfyldt, men at det viser sig, f.eks. under hovedforhandlingen, hvor sagen er blevet fuldstændig belyst, at ankegenstanden havde en værdi på under 250.000 kr. I dette tilfælde kan samtykke nægtes med hjemmel i TVL § 29-13, stk. 3, jf. HR-2017-1225-U, hvor samtykke blev nægtet efter hovedforhandlingen. Det afgørende er ankegenstandens værdi på tidspunktet for ankestævningens indgivelse.<sup>140</sup> Situationen er dog en anden, hvis der er tale om en ankegenstand, hvor værdien svinger. Hvis værdien var over ankegrænsen på tidspunktet for ankestævningens indgivelse, men senere bliver mindre, kan samtykke ikke nægtes.<sup>141</sup>

---

<sup>135</sup> Jf. Prop. 133 L (2018-2019), s. 27 f.

<sup>136</sup> Ibid.

<sup>137</sup> Jf. *Robberstad* (2021), s. 222 ff. og 351.

<sup>138</sup> Jf. NOU 2001:32 bind B, s. 809.

<sup>139</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1159.

<sup>140</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 475.

<sup>141</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 489.



Hvis ankegenstandens værdi ikke overstiger beløbsgrænsen, skal der ved vurderingen af, om der skal gives samtykke, bl.a. tages hensyn til sagens karakter, parternes behov for ankebehandling, og om der synes at være svagheder ved den ankede afgørelse eller ved sagsbehandlingen, jf. TVL § 29-13, stk. 1, 2. pkt. Forarbejderne forudsætter, at der skal foretages en bred vurdering, at opregningen af momenter ikke er udtømmende, og at det vil være nemmere at opnå samtykke, hvis ankegenstandens værdi nærmer sig ankegrænsen.<sup>142</sup> Såfremt sagen er af principiel karakter, vil det være et moment af væsentlig betydning for, om samtykke bør gives.<sup>143</sup>

Har retten givet samtykke i et tilfælde, hvor kravet til ankesum ikke var opfyldt, finder TVL § 29-13, stk. 3, ikke anvendelse, og samtykket kan derfor ikke trækkes tilbage.<sup>144</sup>

Spørgsmålene om, hvorvidt værdikravet gælder, om værdifastsættelsen og om eventuelt samtykke, behandles skriftligt, jf. TVL § 29-13, stk. 5, 1. pkt. Beslutningen om, hvorvidt anken skal afvises, eller om der skal gives samtykke, kan ikke træffes af den forberedende dommer alene, jf. TVL § 19-2, stk. 3, litra d, og det er derfor den samlede ret, der træffer beslutningen. Beslutningen skal desuden begrundes, når særlige grunde tilsiger det, jf. TVL § 29-13, stk. 5, 2. pkt.

Ifølge retspraksis skal retten give en begrundelse, hvis der er uenighed i retten, herunder om sagen angår ideelle interesser, jf. Rt. 2014 s. 294 U, pr. 14. Derudover skal der gives en begrundelse, hvis sagen rejser principielle spørgsmål, jf. Rt. 2015 s. 902 U.

## 4. Modellov

### 4.1. Indledning

UNIDROIT blev oprettet i 1926 med det formål at modernisere, harmonisere og koordinere privatretten mellem stater ved at formulere ensartede retsinstrumenter, principper og regler.<sup>145</sup> UNIDROIT har den civile retspleje som et af sine interesseområder og søger en blød harmonisering af civile retsplejeregler, som skal gælde i tværnationale tvister, og som kan give vejledning i nationale lovreformer.<sup>146</sup>

---

<sup>142</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 296 og Prop. 133 L (2018-2019), s. 27 f.

<sup>143</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1161.

<sup>144</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 489.

<sup>145</sup> Jf. About UNIDROIT – Overview.

<sup>146</sup> Jf. UNIDROIT – Civil Procedure.

I 2004 blev ALI/UNIDROIT vedtaget, som er det første instrument udviklet af UNIDROIT på dette område. I 2020 blev ELI/UNIDROIT vedtaget. Reglernes formål var at tilpasse principperne fra 2004 til det retlige miljø i Europa, og så var målet at udvikle mere detaljerede regler.<sup>147</sup>

#### 4.2. Ankegrænse

ELI/UNIDROIT Rule 166 indeholder regler for, hvornår en part kan anke en dom afsagt i første instans. Udgangspunktet er, at der kun kan ankes, hvis betingelserne i bestemmelsen er opfyldt. Ifølge kommentarerne skal der være en balance mellem "*[...] the private and public interest in the right to appeal from a decision, the principle of finality of justice in a reasonable time and cost to both the parties and the State*".<sup>148</sup> En sådan balance er ifølge ELI/UNIDROIT opnået med Rule 166, stk. 1.

Ifølge Rule 166, stk. 1, litra a, har en part ret til at anke en dom afsagt i første instans, hvis det påankede krav overstiger et bestemt beløb. Bestemmelsen giver ifølge kommentarerne mulighed for at anke "*[...] claims of significant financial value [...]*".<sup>149</sup> Omvendt skal der som udgangspunkt ikke være adgang til anke for krav, der ikke har en betydelig værdi. Bestemmelsen specificerer ikke, hvad grænsen bør være, men nævner som eksempel, at den kan fastsættes til to gange den gennemsnitlige månedsløn i den pågældende stat. Værdien opgøres som forskellen mellem det, som appellanten ønskede at opnå, og det, som appellanten fik, i første instans.<sup>150</sup>

I tilfælde, hvor sagen ikke har nogen formueværdi, hvor den ikke har en tilstrækkelig værdi til at være over grænsen, eller hvor værdien ikke kan fastslås, kan der kun ankes, hvis ankeinstansen giver tilladelse, jf. Rule 166, stk. 1, litra b.<sup>151</sup> Tilladelse gives ifølge bestemmelsen på baggrund af ankestævningens indhold og årsagen til anken. De forhold, der er nævnt i Rule 166, stk. 2, skal også tages i betragtning, herunder om det omtvistede retlige spørgsmål er af grundlæggende betydning, jf. litra a, og om tilladelse er påkrævet af hensyn til retsudviklingen eller for at sikre ensartede afgørelser, jf. litra b. Ifølge kommentarerne sikrer Rule 166, stk. 2, litra a og b, adgang til anke i sager, hvor der – ud over appellants interesse i den retfærdighed, der ligger i omgørelsen af en forkert dom – er en offentlig interesse i, at sagen undergives

---

<sup>147</sup> Jf. *ELI/UNIDROIT* (2021), s. v.

<sup>148</sup> *Ibid.*, s. 206.

<sup>149</sup> *Ibid.*, s. 208.

<sup>150</sup> *Ibid.*

<sup>151</sup> *Ibid.*

appelbehandling.<sup>152</sup> Slutteligt taler det for tilladelse, hvis grundlæggende procedurekrav er blevet overtrådt, jf. Rule 166, stk. 2, litra c. Bestemmelsen varetager ifølge kommentarerne både private og offentlige interesser ved at sikre, at appelbehandling er tilgængelig ved væsentlige, dvs. grundlæggende, krænkelser af processuelle rettigheder.<sup>153</sup> Omvendt taler det imod at give tilladelse til anke, hvis der foreligger krænkelser af processuelle rettigheder, der ikke kan karakteriseres som væsentlige.

Det er ankeinstansen, der kan give tilladelse til anke, og retten skal ex officio vurdere, om betingelserne i Rule 166, stk. 1 og 2, er opfyldt, jf. stk. 3. Parterne har ret til at blive hørt i spørgsmålet om tilladelse, før retten tager stilling til spørgsmålet, jf. Rule 11, 12 og 16.<sup>154</sup>

## 5. Opsamling og retspolitiske overvejelser

### 5.1. Opsamling og tendens

Både dansk ret, norsk ret og ELI/UNIDROIT har en ankegrænse. Der er imidlertid forskelle på både opgørelsen af værdien, kompetencen til at meddele tilladelse og kriterierne for at meddele tilladelse til anke i tilfælde, hvor en sådan er påkrævet.

I Danmark og Norge opgøres sagens værdi som forskellen mellem resultatet i første instans og appellants påstand i ankestævningen, mens værdien i ELI/UNIDROIT opgøres som forskellen mellem appellants påstand i første instans og resultatet i første instans.

Hvis sagens økonomiske værdi er under beløbsgrænsen, er det i alle tre regelsæt muligt at få tilladelse til anke. I dansk ret ligger kompetencen hos Procesbevillingsnævnet, mens den efter norsk ret og ELI/UNIDROIT ligger hos ankeinstansen. I dansk og norsk ret er kriterierne for at få samtykke forholdsvis lempelige, mens kriterierne i ELI/UNIDROIT er forholdsvis strenge.

I norsk ret er ankegrænsen på 250.000 NOK, dvs. ca. 160.000 danske kroner.<sup>155</sup> Den er dermed 8 gange højere end den danske ankegrænse på 20.000 kr. ELI/UNIDROIT angiver ikke noget specifikt beløb, men som eksempel nævnes, at grænsen kan fastsættes til to gange den gennemsnitlige månedsløn i den pågældende stat. Den gennemsnitlige lønmodtager i Danmark havde i 2021 en månedsløn på 45.481 kr. før skat.<sup>156</sup> I Danmark ville ankegrænsen således være på ca. 90.000 kr., dvs. 4,5 gange højere, end den er i dag. I både norsk ret og ELI/UNIDROIT

---

<sup>152</sup> Ibid.

<sup>153</sup> Ibid.

<sup>154</sup> Ibid.

<sup>155</sup> Omregnet den 16. maj 2023.

<sup>156</sup> Jf. Gennemsnitsdanskeren.

fremgår det klart af hhv. forarbejderne og kommentarerne, at beløbsgrænsen er fastsat ud fra et proportionalitetshensyn: der skal være et rimeligt forhold mellem interessen i adgangen til at anke, herunder sagens betydning, og interessen i at kunne få en endelig afgørelse inden for rimelig tid og med rimelige omkostninger for både parterne og samfundet.

Tendensen er således, at der er en højere ankegrænse end i Danmark, og at hensynet til effektivitet og rimelige omkostninger spiller en vigtig rolle.

Det skal bemærkes, at der er lande, der ikke har nogen ankegrænse, f.eks. Sverige og Finland.<sup>157</sup> Dette viser, at det er muligt at bygge et velfungerende ankesystem op uden at stille krav til ankesum, dvs. hvor det ikke er sagens værdi, der er det centrale.<sup>158</sup>

## 5.2. Retspolitiske overvejelser – en højere ankegrænse?

På baggrund af ovennævnte tendens, og da beløbsgrænsen i Danmark reelt har været uændret siden indførelsen, kan det overvejes, om beløbsgrænsen i Danmark bør forhøjes.

Det har tidligere været foreslået, at ankegrænsen i Danmark skulle forhøjes. I forbindelse med lovændringen i 2014, hvor grænsen blev hævet til 20.000 kr., overvejede et udvalg under Justitsministeriet beløbsgrænser på 50.000 kr., 75.000 kr. og 100.000 kr.<sup>159</sup> Udvalget var af den opfattelse, at hensynet til effektivitet og rimelige omkostninger for parterne og for samfundet tilsagde, at der skulle indføres yderligere begrænsninger i toinstansprincippet.<sup>160</sup>

Udvalget lagde vægt på vigtigheden af, at en sag finder sin afslutning inden for rimelig tid; derfor blev det overvejet, om muligheden for anke i alle tilfælde er hensigtsmæssig: *"I denne overvejelse må også indgå en afvejning af den økonomiske værdi, som den konkrete tvist har, over for de udgifter der for parterne og samfundet er forbundet med at få tvisten løst"*.<sup>161</sup>

Udvalget anbefalede efter en samlet vurdering en grænse på 50.000 kr.,<sup>162</sup> da der ved denne var *"[...] fundet en balance mellem hensynet til at fastholde et toinstansprincip som en grundpille i dansk retspleje og hensynet til, at der også sikres mulighed for en retssikkerhedsmæssig forsvarlig*

---

<sup>157</sup> Jf. Strandberg (2020), s. 102.

<sup>158</sup> Ibid.

<sup>159</sup> Jf. Notat om adgangen til appel i civile sager (2013), s. 31.

<sup>160</sup> Ibid., s. 6.

<sup>161</sup> Ibid.

<sup>162</sup> Ibid., s. 35.

*behandling af den enkelte sag og herunder en hurtig og effektiv sagsbehandling af de sager, der indbringes for 2. instans*".<sup>163</sup> Der blev lagt vægt på, at også sager vedrørende krav på 50.000-100.000 kr. kan have stor betydning for almindelige borgere.<sup>164</sup> Hvis beløbsgrænsen sættes for højt, vil der være "[...] risiko for, at domstolene ikke vil blive opfattet som et forum, hvor den almindelige borger endeligt kan få løst sine tvister efter en sædvanlig behandling i to instanser".<sup>165</sup>

Det blev i øvrigt bemærket, at udgifterne til at føre en sag generelt er højere i Norge, og at der i Norge er særlige regler om behandling af civile tvister i forligsråd, før sager kan indbringes for domstolene.<sup>166</sup>

Justitsministeriet fandt imidlertid – uden begrundelse – at beløbsgrænsen kun skulle forhøjes til 20.000 kr.<sup>167</sup> Justitsministeriet var dog i øvrigt enig med udvalget i, at det hvert tredje år skulle overvejes, om beløbsgrænsen skulle forhøjes.<sup>168</sup> Beløbsgrænsen er i skrivende stund endnu ikke blevet reguleret.

I maj 2023 blev Rørdam-udvalgets anden delrapportering offentliggjort. Et flertal anbefaler, at ankegrænsen hæves til 50.000 kr., og erklærer sig enig i anbefalingen fra 2013, som er nævnt ovenfor.<sup>169</sup> Det anslås, at forhøjelsen vil kunne frigøre 10,1 mio. kr.<sup>170</sup> Et mindretal anbefaler at fastholde den nuværende grænse, subsidiært en forhøjelse til maks. 30.000 kr.<sup>171</sup>

I det følgende ses først på de retssikkerhedsmæssige betæneligheder ved at forhøje beløbsgrænsen. Herefter diskuteres, hvorvidt en ændring er i sigte, og om en sådan er hensigtsmæssig.

### 5.2.1. Retssikkerhedsmæssige betæneligheder

I litteraturen er der rejst kritik af forslaget om at hæve beløbsgrænsen til 50.000 kr. Det anføres, at den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen til 50.000 kr. primært var betinget af hensynet til "[...] hvor meget domstolene må belaste statens udgifter [...]".<sup>172</sup> Dette hensyn vejer – i hvert

---

<sup>163</sup> Ibid.

<sup>164</sup> Ibid., s. 31.

<sup>165</sup> Ibid., s. 32.

<sup>166</sup> Ibid., s. 31.

<sup>167</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 34.

<sup>168</sup> Ibid.

<sup>169</sup> Jf. Rørdam-udvalget (2023), s. 6.

<sup>170</sup> Ibid., s. 12.

<sup>171</sup> Ibid., s. 6.

<sup>172</sup> Jf. Blume (2019), s. 386.

fald ideelt set – ikke så tungt som hensynet til retssikkerhed.<sup>173</sup> Det anføres videre, at Finansministeriet ganske tankevækkende var repræsenteret i udvalget, og at Retsplejerådet ikke blev konsulteret om spørgsmålet.<sup>174</sup>

Også Institut for Menneskerettigheder udtalte kritik. Det blev anført, at en beløbsgrænse på 50.000 kr. vil betyde, at der for 2/3 af alle civile sager vil gælde et eninstansprincip.<sup>175</sup> Dette er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, da *"[...] kvaliteten af byretternes afgørelse vel næppe kan siges at være så høj, at appelbehandling i landsretterne kan siges at være en samfundsmæssig luksus, som kan ofres på effektivitetens alter"*.<sup>176</sup> I øvrigt var Instituttet enig i udvalgets bemærkning om risikoen ved at sætte beløbsgrænsen for højt, og det blev bemærket, at spørgsmålet er, *"[...] om befolkningens høje tillid til retsvæsenet vil være intakt, hvis der gennemføres en så voldsom appelbegrænsning i civile sager, som udvalget lægger op til"*.<sup>177</sup>

Derudover anførtes, at hvis beløbsgrænsen blev hævet til 50.000 kr., ville det betyde, at en stor del af borgernes sager mod det offentlige fremover ville blive endeligt afgjort af byretterne uden mulighed for appel, og at dette må anses som *"[...] en betydelig svækkelse af borgernes retssikkerhed over for det offentlige"*.<sup>178</sup>

Slutteligt kritiserede Institut for Menneskerettigheder udvalgets manglende overvejelser om betydningen af appelbegrænsningen for den indholdsmæssige retssikkerhed, dvs. hvilken betydning det vil have for sikkerheden for at opnå indholdsmæssigt korrekte afgørelser, at appel afskæres i 2/3 af sagerne.<sup>179</sup> I den forbindelse blev det anført, at omgørelsesprocenten i landsretten har afgørende betydning: *"Hvis omgørelsesprocenten er stor, er betydningen af appel stor"*.<sup>180</sup> Det blev derfor anbefalet, at der foretages en mere dybtgående vurdering af forslagets indholdsmæssige konsekvenser for retssikkerheden, herunder ved inddragelse af statistiske oplysninger om omgørelsesprocenter af byretternes afgørelser i landsretterne.<sup>181</sup>

---

<sup>173</sup> Ibid., s. 383.

<sup>174</sup> Ibid., s. 386.

<sup>175</sup> Jf. Institut for Menneskerettigheder (2013), s. 3.

<sup>176</sup> Ibid.

<sup>177</sup> Ibid., s. 6.

<sup>178</sup> Ibid., s. 4.

<sup>179</sup> Ibid., s. 3.

<sup>180</sup> Ibid.

<sup>181</sup> Ibid., s. 4.

Mere generelt er der rejst betænkeligheder ved at sætte beløbsgrænsen op, fordi det kan blive en skrue uden ende, og fordi grænsen risikerer at blive "*[...] forøget mere, end hvad kan begrundes med udviklingen af den almindelige samfundsøkonomi*".<sup>182</sup> Lovgiver vil kunne argumentere for, at "*[...] der ikke sker noget principielt nyt, og at hensynet til såkaldt rationel anvendelse af domstolene gør det nødvendigt, at beløbet sættes op*".<sup>183</sup> Hertil kommer, at en sådan udvikling, hvor grænsen løbende hæves, kun vanskeligt kan vendes; med andre ord er det svært at forestille sig, at grænsen bliver sat ned igen, når først den har været sat op: "*[...] evigt ejes kun det tabte*".<sup>184</sup>

I den forbindelse er udviklingen i Norge interessant. Beløbsgrænsen i den nugældende tvistelov var oprindeligt på 20.000 NOK, og siden da er den blevet hævet først til 50.000 kr., herefter til 125.000 kr. og endeligt til 250.000 NOK, som er beløbsgrænsen i dag.<sup>185</sup>

Mindretallet i Rørdam-udvalget anbefaler som nævnt at fastholde den nuværende beløbsgrænse, idet det anføres, at en afskæring af den generelle ankemulighed vil udsætte borgerne for "*[...] et retssikkerhedsmæssigt tab, der på ingen måde står i forhold til den mulige effektiviseringseffekt, dette kan have på domstolene*".<sup>186</sup>

### 5.2.2. Ændring i sigte?

I marts 2023 fremlagde regeringspartiet Venstre 25 forslag til forenkling og forandring af det danske domstolssystem, som skal hjælpe på de lange sagsbehandlingstider.<sup>187</sup> Baggrunden for forslagene er, at de lange sagsbehandlingstider truer retssikkerheden:

*"Der er ingen retssikkerhed for de personer, der skal vente fire år på en dom over en murermeister, der i mellemtiden er gået konkurs".*<sup>188</sup>

---

<sup>182</sup> Jf. Blume (2019), s. 388.

<sup>183</sup> Ibid.

<sup>184</sup> Ibid.

<sup>185</sup> Jf. Høringsnotat (2018), s. 55.

<sup>186</sup> Jf. Rørdam-udvalget (2023), s. 6.

<sup>187</sup> Jf. Venstres 25 forslag (2023).

<sup>188</sup> Jf. Systemet slår store dybe revner (2023).

Et af forslagene er, at grænserne for at kunne anke retssager skal forhøjes.<sup>189</sup> Der nævnes ikke noget om, hvad beløbsgrænsen konkret skal være. Adspurgt, om forslagene ikke samlet set vil kunne gå ud over retssikkerheden, svarer folketingsmedlem Preben Bang Henriksen, der er uddannet advokat, på vegne af Venstre:

*"I en meget minimal målestok, så ja, men det er intet imod det tab af retssikkerhed, vi oplever i dag i såvel straffesager som civile sager på grund af ventetiderne".<sup>190</sup>*

Udtalelserne illustrerer, at effektivt også er et retssikkerhedsmæssigt hensyn, som skal afvejes over for toinstansprincippet. Derudover ses det, at der er politisk vilje til at forhøje ankegrænsen på trods af de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der måtte være herved. Justitsministeren finder da også Rørdam-udvalgets anbefaling om at hæve ankegrænsen interessant.<sup>191</sup>

Politikerne bør dog – som det ses i det foregående afsnit – være varsomme med uden videre at hæve ankegrænsen. Toinstansprincippet er et grundlæggende princip, og der er en væsentlig retssikkerhedsgaranti forbundet hermed. En svækkelse af dette princip vil medføre en risiko for, at flere forkerte afgørelser står ved magt, hvilket kan svække tilliden til domstolene.<sup>192</sup> Politikerne bør derfor være sig bevidste om konsekvenserne af en inddragelse af toinstansprincippet. Der bør foretages grundige undersøgelser af de nærmere konsekvenser af at forhøje ankegrænsen, herunder ved inddragelse af omgørelsesprocenten af byretternes afgørelser i landsretten.

---

<sup>189</sup> Jf. Venstres 25 forslag (2023), forslag 17.

<sup>190</sup> Jf. Systemet slår store dybe revner (2023).

<sup>191</sup> Jf. Minister ser positive takter (2023).

<sup>192</sup> Jf. Christensen (2021), s. 108.



## Kapitel 2

### Afvisning af udsigtsløse anker

#### 1. Indledning

I dette kapitel undersøges muligheden for at afvise udsigtsløse anker. I afsnit 2 redegøres for RPL § 368 a's anvendelsesområde, og i afsnit 3 og 4 ses på reguleringen i hhv. norsk ret og ELI/UNIDROIT. I afsnit 5 samles der op, og det undersøges, om der kan udledes en tendens. Slutteligt diskuteres det, om de danske regler bør ændres.

#### 2. Dansk ret – RPL § 368 a

##### 2.1. Indledning

Ifølge RPL § 368 a, stk. 1, 1. pkt., kan landsretten afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

Bestemmelsen i RPL § 368 a blev indført ved lov nr. 737 af 25. juni 2014. Bestemmelsen var en nyskabelse i dansk ret, og den var inspireret af norsk ret.<sup>193</sup>

Landsretten kan ikke afvise en sag, som er indbragt med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. RPL § 368 a, stk. 1, 2. pkt. Bestemmelsen udgør således et supplement til den generelle ankebegrænsning baseret på sagens værdi.<sup>194</sup>

Såfremt landsretten overvejer at afvise en ankesag, skal parternes bemærkninger hertil indhentes, jf. RPL § 368 a, stk. 2. Retten træffer afgørelse om afvisning ved dom, jf. RPL § 368 a, stk. 3, 1. pkt. Dommen kan kæres til Højesteret, jf. RPL § 369, stk. 3, 2. pkt., med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. RPL § 391, stk. 4.

Bestemmelsen indeholder intet krav om, at en afvisning skal begrundes, men domme skal ifølge RPL § 218 ledsages af grunde. Desuden skal domme opfylde kravene i RPL § 218 a.

---

<sup>193</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 34 f.

<sup>194</sup> Ibid., s. 121.

Tidligere har der været eksempler på, at landsrettens begrundelse i relation til RPL § 368 a er meget kortfattet, men der kan muligvis spores en tendens i retspraksis til, at der gives en mere udførlig begrundelse for afvisningen, jf. nærmere nedenfor.<sup>195</sup>

## 2.2. Anvendelsesområde

### 2.2.1. Udsigten til et andet udfald end i byretten

Ifølge forarbejderne giver bestemmelsen landsretten mulighed for "*[...] i civile ankesager at foretage en indledende vurdering af, om der af ankesagens parter er oplyst forhold, som gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten.*"<sup>196</sup> Det fremgår således af såvel ordlyden som af forarbejderne, at det afgørende kriterium er, om der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten.

Det er forudsat i forarbejderne, at landsretten kun skal foretage en indledende vurdering – ikke en systematisk gennemgang af alle ankesager.<sup>197</sup> Bestemmelsen skal således anvendes, hvor det efter en umiddelbar vurdering synes nærliggende, at betingelserne for afvisning er opfyldt.<sup>198</sup>

I nogle sager synes landsretten at foretage en forholdsvis grundig gennemgang af byrettens dom og af beviserne. Se således U 2023.589 H, hvor Højesteret stadfæstede landsrettens afvisning af anken. Landsretten havde afvist anken efter at have gennemgået sagen, herunder gennemset tre videosekvenser. Se også f.eks. FED 2020.93 Ø, U 2020.3677 Ø, U 2022.3154 Ø og U 2023.1779/2 Ø, hvor landsrettens præmisser er grundige.

I forarbejderne understreges det, at "*[...] toinstansprincippet fortsat vil være et grundlæggende princip i dansk retspleje.*"<sup>199</sup> Derudover udtalte justitsministeren under lovforslagets behandling, at der er "*[...] tale om en helt snæver adgang for landsretten til at afvise sager, som ikke forudsættes anvendt i et særligt stort antal sager.*"<sup>200</sup> Meget taler således for, at landsretten skal være ganske sikker på, at byrettens afgørelse er rigtig, før en anke afvises.<sup>201</sup> Usikkerhed om sagens udfald må komme appellant til gode, og RPL § 368 a vil derfor ikke finde

---

<sup>195</sup> Tilsvarende *Torp* (2020), s. 100 og *Torp* (2021), s. 129.

<sup>196</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 34 f.

<sup>197</sup> *Ibid.*, s. 35.

<sup>198</sup> *Ibid.*

<sup>199</sup> *Ibid.*

<sup>200</sup> Jf. Besvarelse REU 2 (L 178), s. 3.

<sup>201</sup> Tilsvarende *Kjærulff* (2017), s. 183.

anvendelse.<sup>202</sup> Domstolene har formentlig anvendt bestemmelsen i et videre omfang end forudsat i forarbejderne, jf. nedenfor.<sup>203</sup>

### 2.2.2. Kreditanker

I forarbejderne anføres det, at bestemmelsen navnlig bør anvendes "[...] hvor der f.eks. er tale om rene "kreditanker", dvs. hvor der alene ankes med det formål at udsætte fuldbyrdelsen af det (betalings)krav, som sagen omhandler."<sup>204</sup> Eksemplet er ikke en udtømmende angivelse af, hvornår RPL § 368 a finder anvendelse.<sup>205</sup> Det fremgår da også af praksis, at RPL § 368 a er anvendt i et betydeligt antal sager, der ikke kan anses for at være kreditanker.<sup>206</sup>

Se f.eks. U 2016.3335 H, der omhandlede erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i anledning af en trafikulykke; kravet blev anset for at være forældet, og landsretten afviste sagen i medfør af RPL § 368 a.<sup>207</sup> Se også U 2023.589 H, der handlede om bortvisning af en ansat, og U 2023.1945 Ø, der angik et spørgsmål om værneting.

Landsretten kan også afvise sager omhandlet af RPL kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b og 44.<sup>208</sup> Sådanne sager vil dog ofte have særlig betydning for parterne, jf. afsnit 3.2.2.

RPL § 368 a finder anvendelse på private straffesager, der behandles i den borgerlige retspleje, jf. RPL § 989, jf. U 2017.1994/2 Ø og U 2023.1560 Ø.

Bestemmelsen finder formentlig ikke anvendelse på domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, jf. U 2017.400 Ø og U 2023.291 Ø.

En forfatter anfører på trods af U 2017.400 Ø, at "[o]gså sager fra denne ret [SØ- og Handelsretten] er formentlig omfattet af § 368 a, da lovgiver i benægtende fald blot kunne have henvist til anke af byretsdomme i stedet for en sag i anden instans, cfr. UfR 2017.400 Ø".<sup>209</sup>

Se også U 2023.845 Ø, hvor anke af SØ- og Handelsrettens dom blev afvist i medfør af RPL § 368 a. Dommen er kæret til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.<sup>210</sup>

---

<sup>202</sup> Ibid., s. 185.

<sup>203</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 483 og *Røpke* (2021), s. 36.

<sup>204</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 35.

<sup>205</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 710.

<sup>206</sup> Jf. *Fenger* (2016), s. 243 f.

<sup>207</sup> Dommen er kritiseret i *Torp* (2020), s. 102.

<sup>208</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 710, hvor der bl.a. henvises til U 2018.3389 Ø og U 2017.2720 Ø.

<sup>209</sup> Ibid., s. 710 f. I samme retning *Torp* (2022), s. 115 f.

<sup>210</sup> Jf. Tilladelse til kære til Højesteret, 17. marts 2023.

RPL § 368 a finder desuden ikke anvendelse, når der ankes i medfør af konkurslovens § 248, stk. 1, jf. U 2022.3377 Ø.

### 2.2.3. Nye påstande, anbringender og beviser

Ifølge forarbejderne til RPL § 368 a kan det tale for afvisning, hvis der i ankestævningen henvises til samme påstande og anbringender som i byretten.<sup>211</sup> Kriteriet er anvendt i praksis, jf. U 2016.1145/2 H, hvor Højesteret bemærkede, at der ikke var fremsat nye påstande og anbringender eller fremlagt nye beviser for landsretten.<sup>212</sup>

I litteraturen er det anført, at kriteriet forekommer overraskende: *"Mange seriøse anker angår bevisspørgsmål eller uenighed om jus, hvor der hverken er grund til at fremsætte nye anbringender eller ændre argumentation i forhold til det for byretten anførte. Omvendt kan netop skiftende anbringender ikke sjældent give indtryk af, at appellanten har en svag sag."*<sup>213</sup>

Det forhold, at appellanten ønsker at fremlægge nye beviser – f.eks. nye bilag, nye vidner eller at genafhøre vidner – udelukker ikke i sig selv, at der kan ske afvisning af anken efter RPL § 368 a, jf. U 2019.344 Ø.<sup>214</sup> Der kan f.eks. ske afvisning, hvis det ikke er oplyst, hvem vidnerne er, hvad de skal afgive forklaring om, eller hvad de nye bilag skal vise, jf. U 2019.2791 V.

Hvis der fremlægges nye beviser og det godtgøres, at grundlaget, som byretten har truffet sin afgørelse på, er behæftet med fejl, taler det imod, at betingelserne for at afvise anken er opfyldt, jf. U 2023.577 H og U 2023.1182 H. I U 2023.2959 Ø lykkedes det ikke appellanten at godtgøre at byrettens begrundelse og resultat var forkert.

Slutteligt kan det tale for afvisning, hvis landsretten er enig i byrettens vurdering af sagens beviser og de retlige spørgsmål, jf. U 2021.5134 V og U 2017.332 H.<sup>215</sup>

---

<sup>211</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 35.

<sup>212</sup> Se også f.eks. U 2016.1680 V, U 2017.332 H og U 2020.3677 Ø.

<sup>213</sup> Jf. *Kjærulff* (2017), s. 188.

<sup>214</sup> Se også U 2021.5134 V og U 2017.332 H.

<sup>215</sup> Tilsvarende U 2016.1680 V, FM 2017.159 V, U 2019.344 Ø og U 2019.2791 V.

#### 2.2.4. Andre grunde

Ifølge RPL § 368 a, stk. 1, 1. pkt., kan der ikke ske afvisning, hvis "andre grunde" taler for, at sagen skal behandles af landsretten. I forarbejderne nævnes som eksempel tilfælde, hvor sagen har særlig betydning for parterne.<sup>216</sup> Dette gælder også i tilfælde, hvor landsretten har vurderet, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald, jf. U 2019.3521 H.

U 2019.3521 H: En kommune udstedte i 2016 et påbud til et selskab om at ophøre med at drive skydebane på en ejendom. Påbuddet blev stadfæstet af Planklagenævnet, og selskabet lagde herefter sag an mod nævnet. Selskabet tabte sagen i byretten, og landsretten afviste sagen efter RPL § 368 a. Højesteret udtalte, at "[a]nkesagen må anses for at have særlig betydning for Badboys Airsoft, idet sagen angår, om selskabet lovligt kan drive sin erhvervsvirksomhed på den omhandlede ejendom", og betingelserne for at afvise anken efter RPL § 368 a var derfor ikke opfyldt.

Det forhold, at sagen angår store beløb, og dermed kan hævdes at have særlig betydning for parterne, synes ikke at blive tillagt særlig vægt i praksis.<sup>217</sup>

Sager om forældremyndighed og faderskab har formentlig generelt særlig betydning for parterne, hvorfor der som udgangspunkt ikke vil ske afvisning af anke i sådanne sager, jf. TFA 2021.144 H og TFA 2021.237 Ø.<sup>218</sup>

Landsretten har tidligere afvist såvel sager om forældremyndighed som sager om faderskab, jf. f.eks. U 2015.859 V (faderskabssag) og U 2017.396 Ø (forældremyndighedssag). I begge sager talte andre forhold klart for, at byrettens afgørelse var korrekt.

Spørgsmålet er herefter, om kriteriet vedrørende sagens betydning for parterne vil blive tillagt afgørende vægt, når andre forhold klart taler for, at byrettens afgørelse er rigtig.<sup>219</sup>

I litteraturen er det anført, at dette ikke synes at være tilfældet, hvis andre forhold klart peger i retning af, at byrettens afgørelse er korrekt.<sup>220</sup>

---

<sup>216</sup> Jf. FT 2013-14 tillæg A L 178 (lovforslag), s. 35.

<sup>217</sup> Jf. Møller (2018), s. 1050, hvor der henvises til, at sagsgenstanden i U 2016.3335 H var over en million kr.

<sup>218</sup> Tilsvarende Torp (2021), s. 129 f. Se også TFA 2016.498/1 V.

<sup>219</sup> Jf. Møller (2018), s. 1050.

<sup>220</sup> Ibid.

I nyere retspraksis tillægges sagens betydning for parterne formentlig større vægt – også selvom landsretten umiddelbart er enig med byretten, jf. U 2019.3521 H og TFA 2021.144 H.<sup>221</sup>

Højesterets præmisser i TFA 2021.144 H kan muligvis læses således, at hvis to sager er behandlet i forbindelse med hinanden, og den ene del har væsentlig betydning for parterne, mens den anden del kunne være afskåret, så kan RPL § 368 a ikke anvendes på kun en del af sagen.<sup>222</sup>

### 3. Norsk ret

#### 3.1. "Utsiktsløse anker"

I Norge har lagmannsretten mulighed for at afvise anker, hvis det er "*klart at anken ikke vil føre fram*", jf. TVL § 29-13, stk. 2. Bestemmelsen finder anvendelse på sager, der ikke omfattes af TVL § 29-13, stk. 1, om krav til ankesum, dvs. sager, der ikke har nogen værdi, og sager med en sagsgenstand på mindst 250.000 NOK.<sup>223</sup>

Bestemmelsen har været til stor debat i Norge. Høyesterett, Advokatforeningen og Dommerforeningen var imod indførelsen af bestemmelsen,<sup>224</sup> og den var også omtvistet i Tvistemålsutvalget under lovforberedelsen, hvor mindretallet anførte, at en "*[...] ubetinget ankerett i sivile saker [...] er en rettsikkerhetsgaranti som vi har lang tradisjon for, og som det etter mindretallets syn ikke er tilstrekkelig grunn til å fjerne. Den ubetingete ankeretten har stor betydning for tilliten til rettssystemet*".<sup>225</sup>

Reglen indebærer, at ankeinstansen foretager en realitetsbehandling af sagen på baggrund af en forenklet prøvelse, dvs. uden at der gennemføres en hovedforhandling.<sup>226</sup>

Ifølge forarbejderne var formålet med bestemmelsen at "*[...] stoppe de håpløse ankene før det påløper ytterligere kostnader, noe som er viktig av hensyn til begge partene*".<sup>227</sup> Bestemmelsen er således et af virkemidlerne til at opnå en effektivisering af den civile retspleje.<sup>228</sup> Ca. 10

---

<sup>221</sup> Tilsvarende *Torp* (2020), s. 99 ff.

<sup>222</sup> *Ibid.*, s. 101.

<sup>223</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1162.

<sup>224</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 296.

<sup>225</sup> Jf. NOU 2001:32 bind B, s. 779.

<sup>226</sup> Jf. *Robberstad* (2021), s. 360.

<sup>227</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 297.

<sup>228</sup> Jf. Ot.prp. nr. 74 (2005-2006), s. 39.

% af de civile ankesager, som lagmannsretten modtager, bliver afvist i medfør af bestemmelsen.<sup>229</sup>

Bestemmelsen finder ifølge forarbejderne kun anvendelse, hvor der er en høj grad af sikkerhed for, at resultatet vil være det samme efter en eventuel ankebehandling.<sup>230</sup> Høyesteretts flertal har fastslået, at TVL § 29-13, stk. 2, ikke åbner for en regulær skriftlig ankebehandling, jf. Rt. 2015 s. 506 U, pr. 17. Dvs., at lagmannsretten skal træffe afgørelsen om ikke at fremme anken på det grundlag, som foreligger ved modtagelsen af sagen.<sup>231</sup> Ved afgørelsen skal retten dog tage højde for beviser, der fremkommer i tiden efter modtagelsen af ankesagen, jf. Rt. 2015 s. 734 U, pr. 21. Det kræves ikke, at lagmannsretten er enig i tingrettens begrundelse, så længe den er enig i resultatet.<sup>232</sup> Der er således intet i vejen for, at afvisningen bygger på et andet faktisk eller retligt grundlag end det, tingretten afgjorde sagen på, jf. Rt. 2015 s. 1128 U, pr. 15. Appellanten skal dog normalt have været varslet om denne mulighed, jf. Rt. 2011 s. 330 U, pr. 27-28.<sup>233</sup> Derudover skal afgørelsesgrundlaget være forholdsvist klart i den forstand, at det hovedsageligt skal bestå af dokumentbevis.<sup>234</sup> Hvis tingretten i sin afgørelse lagde vægt på parts- og vidneforklaringer, vil lagmannsretten vanskeligt kunne nægte at fremme anken på et andet faktisk grundlag.<sup>235</sup>

Det er endvidere forudsat i forarbejderne, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, hvis sagens betydning for parterne eller andre betydelige forhold taler for, at anken skal fremmes til ankebehandling.<sup>236</sup> Jo større betydning sagen har for parterne, jo større krav stilles der til afgørelsesgrundlaget.<sup>237</sup>

Det er muligt for retten at begrænse afvisningen til enkelte krav eller ankegrunde, jf. TVL § 29-13, stk. 2, 2. pkt., jf. § 29-3.

Spørgsmålet om afvisning behandles skriftligt, jf. TVL § 29-13, stk. 5, 1. pkt. Såfremt lagmannsretten overvejer at afvise anken, skal appellanten have et særskilt varsel, som skal gives senest én måned efter indgivelsen af ankesagen, jf. TVL § 29-13, stk. 4. Afgørelsen om afvisning

---

<sup>229</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1163.

<sup>230</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 475 og Prop. 141 L (2009-2010), s. 29.

<sup>231</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1163.

<sup>232</sup> Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005), s. 475.

<sup>233</sup> Jf. også Rt. 2011 s. 943 U, pr. 13 og Rt. 2015 s. 1128 U, pr. 15.

<sup>234</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1165.

<sup>235</sup> *Ibid.*

<sup>236</sup> Jf. NOU 2001:32 bind B, s. 778.

<sup>237</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1164.

træffes af tre dommere, jf. DSTL § 12, stk. 1, 1. pkt., og TVL § 19-2, stk. 3, litra d, ved enstemmig beslutning og skal altid begrundes, jf. TVL § 29-13, stk. 5, 1. og 3. pkt.

Da bestemmelsen blev indført, indeholdt den intet krav om begrundelse. Dette medførte stor kritik af ordningen.<sup>238</sup> I 2010 blev der imidlertid indført et krav om begrundelse, jf. TVL § 29-13, stk. 5, der kodificerede et praksisskabt krav om begrundelse.<sup>239</sup>

Se i øvrigt *Hansen mod Norge*, hvor EMD fastslog, at det udgjorde en krænkelse af EMRK art. 6, stk. 1, at klagers appel i en civil sag var blevet afvist uden en tilstrækkelig begrundelse.<sup>240</sup> Det bør bemærkes, at begrundelseskravet i EMRK art. 6, stk. 1, ikke generelt indebærer et krav om, at en overordnet domstols afslag på en ansøgning om tilladelse til appel af en underordnet domstols afgørelse skal begrundes detaljeret.<sup>241</sup>

Det anføres i litteraturen, at kravet til begrundelse reelt medfører, at der i afvisningssager sker en forenklet ankebehandling.<sup>242</sup> Derudover skal det bemærkes, at selv om vilkårene for at nægte at fremme en anke er opfyldt, har lagmannsretten efter bestemmelsens ordlyd ikke pligt til at afvise anken.<sup>243</sup>

Sagens betydning for parterne og hensynet til retsudviklingen kan f.eks. tale for, at en anke bliver tilladt fremmet, selvom betingelserne for afvisning er opfyldt.<sup>244</sup>

### 3.2. Ændring i sigte?

I en udredning fra Domstolkommisjonen til Justis- og beredskapsdepartementet den 30. september 2020 er den nuværende ordning i Norge beskrevet som en "[...] *rettssikker overprøving*".<sup>245</sup> I udredningen blev det overvejet, om systemet bør ændres til et tosporet system for ankebehandling inspireret af de svenske og finske regler:

---

<sup>238</sup> Se bl.a. *Skoghøy* (2008), s. 100 f.

<sup>239</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1167.

<sup>240</sup> Jf. *Hansen mod Norge*, EMD's dom af 2. oktober 2014, pr. 75-84.

<sup>241</sup> Jf. *Kjølbro* (2023), s. 702 med henvisning til praksis.

<sup>242</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 491. Se kritisk hertil *Skoghøy* (2022), s. 1163.

<sup>243</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1165.

<sup>244</sup> *Ibid.*, s. 1165 f.

<sup>245</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 328.



"En norsk ordning inspirert av de svenske og finske regler kan tenkes å bli utformet slik at retten etter en foreløpig prøvning deler inn sakene i et spor med skriftlig prøvning eller i et spor der saken omprøves helt eller delvis gjennom muntlig ankebehandling".<sup>246</sup>

I Sverige er der som følge af en række reformer blevet indført en ordning, hvorefter ankesagen kun med tilladelse ("prövningstillstånd") kan omprøves i anden instans, jf. rättegångsbalken kap. 49 § 12.<sup>247</sup> Ordningen består af to trin, hvor retten på det første trin afgør, om der er grund til at fremme sagen eller dele af den, jf. rättegångsbalken kap. 49 § 14, og på det andet trin prøves sagen eller de dele heraf, som det er nødvendigt at prøve.<sup>248</sup> I Finland har man en ordning, der er baseret på den svenske.<sup>249</sup> Det er derfor misvisende at omtale systemet i Sverige og Finland som et "tosporet system", eftersom der nærmere er tale om to trin.<sup>250</sup>

Domstolkommisjonen anbefalede dog, at man i første omgang bygger videre på den nuværende ordning, bl.a. ved at sænke tærsklen for at nægte at fremme ankesager efter TVL § 29-13, stk. 2.<sup>251</sup>

Forslaget om at sænke tærsklen for at nægte at fremme anker blev bl.a. støttet af den norske dommerforening og af samtlige lagmannsretter. Advokatforeningen var imod forslaget.<sup>252</sup>

En arbejdsgruppe oprettet af Domstoladministrasjonen foreslog i en rapport fra 2015, at afvisningsprocenten af hensyn til såvel parterne som retten bør ligge på 15-20 %.<sup>253</sup> Arbejdsgruppen fremhævede, at en øget afvisningsprocent vil medføre en reel effektiviseringsgevinst, og at det for sagens parter altid vil være omkostningsbesparende at slippe for ankebehandling.<sup>254</sup>

I december 2022 blev der fremsat lovforslag på baggrund af kommisjonens anbefaling. Af lovforslaget fremgår det, at tærsklen for at nægte at fremme ankesager skal lempes af hensyn til effektivitet og procesøkonomi.<sup>255</sup> Hensigten er, at der ikke længere skal kræves en lige så høj grad af sikkerhed for, at resultatet vil blive det samme som i første instans.<sup>256</sup> Ifølge lovforslaget skal ordlyden af TVL § 29-13, stk. 2, 1. pkt., ændres, så en anke kan nægtes fremmet, når der er

---

<sup>246</sup> Ibid., s. 329.

<sup>247</sup> Jf. *Strandberg* (2020), s. 88 f.

<sup>248</sup> Ibid., s. 89.

<sup>249</sup> Ibid., s. 88.

<sup>250</sup> Se også Borgarting Lagmannsretts høringsssvar (2021), s. 24.

<sup>251</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 328 og 330.

<sup>252</sup> Jf. Prop. 34 L (2022-2023), s. 94.

<sup>253</sup> Jf. Høringsnotat (2018), s. 59, hvor der henvises til *Reformer i andra instans* (2015), s. 443, som ikke er offentligt tilgængelig.

<sup>254</sup> Ibid.

<sup>255</sup> Jf. Prop. 34 L (2022-2023), s. 102.

<sup>256</sup> Ibid.

*"[...] klar sannsynlighetsovervekt for, at anken ikke vil føre fram".*<sup>257</sup> Derudover ændres fristen på én måned i TVL § 29-13, stk. 4, 2. pkt., til to måneder.<sup>258</sup> Lovændringen er vedtaget i Stortinget og træder i kraft den 1. juli 2023.<sup>259</sup>

#### 4. Modellov

Såfremt en af de to betingelser i ELI/UNIDROIT Rule 166, stk. 1, er opfyldt, dvs. hvor sagens værdi overstiger ankegrænsen, eller hvor der er givet tilladelse til anke, kan der frit ankes. Ankeinstansen har således ikke mulighed for at afvise en ankesag, der overstiger ankegrænsen, selv om denne måtte være udsigtsløs. I tilfælde, hvor sagen ikke har formueværdi, eller hvor værdien enten ikke overstiger ankegrænsen eller ikke kan fastslås, kan ankeinstansen undlade at give samtykke til anke, hvis det er klart, at udfaldet vil være det samme, jf. nærmere kapitel 1, afsnit 3.

#### 5. Opsamling og retspolitiske overvejelser

##### 5.1. Opsamling

I norsk ret kan ankeinstansen nægte at fremme anker, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i førsteinstansen. Der er tale om en realitetsprøvelse baseret på en summarisk proces. RPL § 368 a er inspireret af norsk ret, og prøvelsen i de to regelsæt har samme karakter.

I Norge bliver omkring 10 % af civile ankesager nægtet fremmet i medfør af TVL § 29-13, stk. 2. Som det fremgår af afsnit 3.2., er der vedtaget en lovændring om, at kriteriet for at afvise anker lempes, så flere anker fremover kan afvises.

Der findes ikke offentligt tilgængelige oplysninger om, hvor stor en procentdel af ankesager, der bliver afvist i Danmark i medfør af RPL § 368 a. Noget tyder dog på, at bestemmelsen bliver anvendt i et mindre omfang end i Norge. For det første er der ikke mange trykte afgørelser henset til, at landsretterne modtager mellem 2.000-2.500 civile ankesager om året.<sup>260</sup> Hertil kommer, at Procesbevillingsnævnet siden 2014 i næsten alle år har meddelt tilladelse til

---

<sup>257</sup> Ibid., s. 139.

<sup>258</sup> Ibid.

<sup>259</sup> Jf. Stortinget – Endringer i tvisteloven mv.

<sup>260</sup> Se også *Torp* (2020), s. 99, hvor det anføres, at landsretterne *"[...] i praksis kun afviser et fåtal af de sager, hvor sagsøgte forsøger at vinde en »let sejr« med henvisning til § 368 a"*.

kære til Højesteret i sager om RPL § 368 a, for at Højesteret kan fastlægge rækkevidden af bestemmelsens anvendelse.<sup>261</sup> I Procesbevillingsnævnets årsberetning 2021 nævnes blot 4 sager, hvor der var givet tilladelse til kære.<sup>262</sup> Desuden er en del advokater tilsyneladende ikke engang opmærksomme på bestemmelsen.<sup>263</sup>

Det kan således konstateres, at ordningen i Norge minder meget om den danske ordning, men at flere anker formentlig afvises i Norge end i Danmark. Derudover skal flere anker fremover afvises, jf. afsnit 3.2. ELI/UNDROIT indeholder ikke mulighed for, at andeninstansen kan afvise udsigtsløse sager. Det fremgår dog af reglerne, at der ikke er fri adgang til anke, og at ankeinstansens kompetence er begrænset, jf. kapitel 1 og 3.

## 5.2. Tosporet system i Danmark?

Som nævnt i afsnit 3.2. har det været overvejet i Norge, om der bør indføres et tosporet system. Det kan derfor overvejes, hvad fordelene og ulemperne ville være ved at indføre et sådant system i Danmark.

### 5.2.1. Fordele

Et tosporet system, hvor sagerne efter en foreløbig prøvelse deles ind i enten et spor med skriftlig prøvelse eller i et spor med hel eller delvis mundtlig behandling, har en række fordele. I Norge påpegede Domstolkommisjonen, at ankeinstansens arbejde i større grad kan koncentreres om overprøvning.<sup>264</sup> Dette skyldes, at retten under den foreløbige prøvelse tager stilling til, om der er grund til at prøve sagen. Valget af spor er kun betinget af behovet for at få sagen prøvet igen. Derudover indebærer ordningen øget brug af skriftlig behandling, der er mere smidig og hurtig, og som ikke er afhængig af parternes, advokaternes og rettens mulighed for at møde.<sup>265</sup>

I dansk ret er der mulighed for, at en ankesag afgøres uden mundtlig hovedforhandling, jf. RPL § 387. Adgangen til skriftlig behandling af ankesager blev ved lov nr. 320 af 4 juni 1986 udvidet, og adskillige ankesager i landsretten behandles nu skriftligt.<sup>266</sup> Retsplejelovens hovedregel er dog, at retsforhandlinger føres

---

<sup>261</sup> Jf. Procesbevillingsnævnets årsberetning 2021, s. 77 f.

<sup>262</sup> *Ibid.*, s. 77 ff.

<sup>263</sup> Jf. *Røpke* (2021), s. 35 f.

<sup>264</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 329.

<sup>265</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 280.

<sup>266</sup> *Ibid.*, s. 738.

mundtligt i åbne retsmøder, og at skriftlig behandling kun benyttes, hvor dette har særlig lovhjemmel, jf. RPL §§ 28 a og 148.<sup>267</sup>

Et tosporet system indebærer ifølge Domstolkommisjonen en "[...] rask og rimelig prøvning av ankene".<sup>268</sup> I svensk litteratur er det da også blevet anført, at de reformer, der er blevet gennemført i svensk ret, har medført, at effektiviteten er øget, og at omkostningerne pr. sag er faldet, hvilket var hovedformålet med reformerne.<sup>269</sup>

En anden fordel er, at der i et tosporet system er klare regler og kriterier for, hvornår en sag skal prøves igen. Overraskelsesmomenter bliver således mindre for parterne i tilfælde, hvor sagen ikke prøves igen.<sup>270</sup> Dette sikrer forudsigelighed og ensartet praksis.<sup>271</sup>

Overraskelsesmomentet er en af ulemperne ved en afvisningsmodel, som RPL § 368 a og TVL § 29-13, stk. 2, er udtryk for. Dette skyldes, at overraskelsesmomentet er større ved afvisning, eftersom afvisning er udformet som en klar undtagelse:<sup>272</sup> *"Det føles blot gennemsnitligt mere indgribende for parterne, når afvisningen begrundes med, at anken er »udsigtsløs«*".<sup>273</sup>

I Norge blev det fremhævet, at et tosporet system kan medvirke til, at der skabes en præsumption om, at bevisbedømmelsen i første instans var rigtig.<sup>274</sup> Dette skyldes, at det er op til appellanten at godtgøre, at underinstansens afgørelse, herunder evt. bevisvurderingen, er forkert. En sådan præsumption findes også i ELI/UNIDROIT, jf. Rule 169, stk. 1, litra c, jf. kapitel 3, afsnit 4. I forlængelse heraf er det i norsk litteratur blevet anført, at der ikke er nogen "[...] grunn til å tro at lagmannsretten er bedre end tingretten til å bedømme bevis [...]"]", idet bevisgrundlaget næppe bliver bedre af, at tiden går.<sup>275</sup>

Det samme kan siges at gøre sig gældende i dansk ret. Heroverfor kan det dog anføres, at landsretten almindeligvis beklædes af 3 dommere, jf. RPL § 7, stk. 1, hvorimod byretten beklædes af 1 dommer, jf. RPL § 12, stk. 1. Dermed er der flere øjne på bevisvurderingen.

---

<sup>267</sup> Ibid., s. 479.

<sup>268</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 329.

<sup>269</sup> Jf. Lindell (2021), s. 44.

<sup>270</sup> Jf. Nylund (2015), s. 443.

<sup>271</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 329.

<sup>272</sup> Jf. Nylund (2015), s. 443.

<sup>273</sup> Jf. Torp (2021), s. 129.

<sup>274</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 330.

<sup>275</sup> Jf. Strandberg (2020), s. 101.

### 5.2.2. Ulemper

Der er også en række ulemper ved et tosporet system. Domstolkommisjonen påpegede, at der formentlig vil være sager, som efter den foreløbige prøvelse ikke fremmes til en mundtlig behandling, men hvor det senere viser sig, at den burde have været det og omvendt.<sup>276</sup> Med andre ord kan der opstå et behov for, at sagerne må skifte spor. En anden ulempe er, at parterne kan komme til at fokusere mere på at argumentere for, hvorfor sagen bør fremmes til en ny prøvelse, end på at identificere konkrete holdepunkter, som taler for, at den ankede afgørelse er behæftet med fejl.<sup>277</sup>

Hvis der indførtes et sådant tosporet system i Danmark, hvor landsretterne efter en foreløbig prøvelse deler sagerne ind i forskellige spor, opstår spørgsmålet, om Procesbevillingsnævnet vil have en rolle at spille.<sup>278</sup> Procesbevillingsnævnet er beskrevet som et "[...] velfungerende system med høj grad af retssikkerhed ikke mindst i form af en ensartet behandling".<sup>279</sup> Hvis Procesbevillingsnævnet ikke længere har en rolle at spille, "[...] kan det blive vanskeligere at sikre en ensartet behandling [...]".<sup>280</sup> Endvidere kan der argumenteres for, at "[...] når man overvejer forskellige ændringer af retsplejelovent vedrørende appelbegrænsninger, bør man passe på, at man ikke kommer til at skade noget, der fungerer godt".<sup>281</sup>

En ordning med to spor vil medføre en større ændring af det eksisterende system og regler "[...] og man har ingen garanti for det forhold, at en ændring vil være til det bedre".<sup>282</sup> Dette kalder i sig selv på varsomhed. I Norge anbefalede Domstolkommisjonen da også, at man i første omgang bygger videre på den nugældende ordning.<sup>283</sup>

Hertil kommer de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der er ved yderligere indskrænkninger i toinstansprincippet:

*"En kun delvis efterprøvelse vil i sagens natur medføre risiko for, at flere forkerte afgørelser står ved magt, og det vil kunne svække tilliden til domstolene."*<sup>284</sup>

---

<sup>276</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 329.

<sup>277</sup> Ibid.

<sup>278</sup> Jf. Christensen (2021), s. 108.

<sup>279</sup> Ibid.

<sup>280</sup> Ibid.

<sup>281</sup> Ibid.

<sup>282</sup> Ibid.

<sup>283</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 328 og 330.

<sup>284</sup> Jf. Christensen (2021), s. 108.

I Sverige er det – angående de gennemførte reformer – anført, at de har betydet øget risici for forkerte afgørelser:

*"Varje ändring som föreslagits har framstått som väl motiverad i sig, men ser man till den samlade bilden medför samtliga genomförda ändringar en försämring med avseende på avgörandenas kvalitet. Detta blir ofrånkomligt när ett mål prövas av färre och färre personer i färre instanser på ett underlag som blir alltmer beskuret".<sup>285</sup>*

### 5.3. Bør anvendelsesområdet for RPL § 368 a udvides?

I lyset af sagsbehandlingstid og -omkostninger kan det overvejes, om kriterierne for at afvise anke i medfør af RPL § 368 a bør lempes, så flere anker afvises i medfør af bestemmelsen.

I Norge er det anført, at den nuværende ordning i Norge er uheldig af flere grunde.<sup>286</sup> Lagmannsretten foretager ifølge Domstolskommissionen i praksis en omprøvning af ankesager, som ikke bliver afvist.<sup>287</sup> Dette medfører, at behandlingen i første instans kan opfattes som en "prøvebehandling", og at sagerne bliver dyrere og tager længere tid.<sup>288</sup> I Danmark foretager landsretten også en omprøvning, jf. nærmere kapitel 3. Det anførte kan derfor også siges at gøre sig gældende for dansk ret.

På den ene side kan der være en effektiviseringsgevinst ved at afvise flere sager, og som det tidligere er påpeget, er hensynet til effektivitet og procesøkonomi også et retssikkerhedsmæssigt hensyn. Hertil kommer, at jo flere udsigtsløse sager, der afvises, i jo højere grad får landsrettens behandling karakter af overprøvning.

På den anden side er der en betydelig retssikkerhed forbundet med toinstansprincippet.

Institut for Menneskerettigheder bemærkede i sit høringsnotat i 2013 angående muligheden for at afvise udsigtsløse sager, at: "*Jo mere den anvendes, jo større er effektiviseringspotentialet, men jo større er de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder*".<sup>289</sup>

---

<sup>285</sup> Jf. Lindell (2021), s. 44.

<sup>286</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 324.

<sup>287</sup> Ibid.

<sup>288</sup> Ibid.

<sup>289</sup> Jf. Institut for Menneskerettigheder (2013), s. 5.

Selv som ordningen er i dag, kan det næppe afvises, at der er sager, som umiddelbart virker udsigtsløse, men som efter en nærmere og grundigere gennemgang viser sig at få et andet udfald.

Den norske Høyesterettsdommer, Jens Edvin A. Skoghøy, anførte i stil hermed i forbindelse med indførelsen af TVL § 29-13, stk. 2, i Norge: "*Min erfaring er at en sivil anke som ut fra en rask gjennomgang av sakdokumentene kan virke nokså håpløs, kan fortone seg ganske annerledes når den bliver prosedert*"<sup>290</sup>

Disse betragtninger får næppe mindre vægt, hvis flere anker afvises. I øvrigt er det betænkeligt at sætte et tal på, hvad afvisningsprocenten bør være. Det kan næppe uden videre siges, at f.eks. 20 % af ankesagerne er udsigtsløse, idet dette afhænger af en vurdering af den enkelte sag. Derudover er der en risiko for, at retterne – for at nå tallet – afviser sager, der ikke burde være afvist.

Generelt vil der være risiko for, at flere forkerte afgørelser står ved magt, og spørgsmålet er, om befolkningens tillid til domstolene vil være intakt, hvis endnu flere anker afvises som udsigtsløse.

---

<sup>290</sup> Jf. Skoghøy (2008), s. 100.

## Kapitel 3

### Hvad kan ankeinstansen prøve?

#### 1. Indledning

I dette kapitel undersøges, hvad ankeinstansen kan prøve, herunder regler om præklusion mellem instanserne, som har stor betydning for prøvelsen og omfanget heraf. Overprøvning er som nævnt karakteriseret ved strenge regler om præklusion mellem instanserne. I afsnit 2 redegøres for dansk ret, og i afsnit 3 og 4 for hhv. norsk ret og modellov. I afsnit 5 foretages efter en opsamling en diskussion af, om der bør indføres strengere regler om præklusion mellem instanserne.

#### 2. Dansk ret

##### 2.1. Hvad kan ankeinstansen prøve?

Ankesagen angår den samme tvist, som forelå for byretten, men den er ikke nødvendigvis begrænset hertil.<sup>291</sup> Dette skyldes, at parterne som følge af reglerne om nova har betydelige muligheder for at fremføre nyt processtof, jf. nærmere nedenfor. Forhandlingsprincippet gælder også i ankesager. Landsretten kan derfor kun lægge de påstande og anbringender til grund for sin afgørelse, som parterne gør gældende, jf. RPL § 338. Der foretages – på det eventuelt ændrede grundlag – en fuld prøvelse, dvs. der tages stilling til alle sagens faktiske og retlige spørgsmål.<sup>292</sup> Hvis ankeinstansens bedømmelse af sagens realitet afviger fra underinstansens, afsiger ankeinstansen en ny realitetsdom.<sup>293</sup> Dette gælder også, selv om retten herved er nødsaget til at tage stilling til forhold, som underinstansen ikke har taget stilling til, fordi de ikke var af betydning for det resultat, som underinstansen kom frem til.<sup>294</sup>

I praksis er det et meget afgørende spørgsmål, om sagsgenstanden kan ændres gennem nova.<sup>295</sup> Reglerne om præklusion af processtof, der ikke har været gjort gældende i den foregående instans, findes i RPL §§ 383 og 384.

---

<sup>291</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 711.

<sup>292</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 467.

<sup>293</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 716.

<sup>294</sup> *Ibid.*

<sup>295</sup> Jf. *Petersen* (2020), s. 408.



### 2.1.1. Nye påstande

For så vidt angår nye påstande er det afgørende, om retten er nødsaget til at tage stilling til forhold, som ikke forelå for den forrige instans. Såfremt dette ikke er tilfældet, kan påstanden fremsættes med modpartens samtykke og ellers med landsrettens tilladelse, jf. RPL § 383, stk. 1. Ifølge RPL § 383, stk. 2, kan retten give tilladelse, hvis det må anses for undskyldeligt, at påstanden ikke blev fremsat tidligere, hvis nægtelse af tilladelse vil kunne medføre et uforholdsmæssigt tab for parten, eller hvis modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser. Sidstnævnte kriterium er formentlig det afgørende.<sup>296</sup> Kriteriet er ofte opfyldt, hvis den nye påstand er anført i ankestævningen eller svarskriftet, eller hvis den er fremført på et tidligt tidspunkt af ankesagens behandling.<sup>297</sup> Hvis den nye påstand ikke er fremsat i ankestævningen eller svarskriftet, kan retten, selv om modparten ikke protesterer, nægte fremsættelsen, såfremt den burde have været fremsat tidligere under anken, jf. RPL § 383, stk. 3. Bestemmelsen i RPL § 383, stk. 3, bruges formentlig sjældent i praksis.<sup>298</sup>

Dersom den nye påstand medfører, at retten er nødsaget til at tage stilling til forhold, som ikke har været gjort gældende i forrige instans, kan retten nægte den fremsat under anken, jf. RPL § 384. Ifølge ordlyden er der således ikke et ubetinget forbud mod at fremsætte nye krav under anken.<sup>299</sup> Bestemmelsen indeholder ikke kriterier for, hvornår retten bør tillade eller nægte en ny påstand fremsat. Det følger dog af forarbejderne, at nye påstande om nye forhold så vidt muligt bør undgås, da ankeinstansen derved kan risikere at komme til at afsige dom som første og i almindelighed eneste instans.<sup>300</sup> En påstand vil formentlig blive afskåret, medmindre den har en nær tilknytning til sagens oprindelige genstand.<sup>301</sup> Dette kan f.eks. være tilfældet ved rentekrav, jf. U 2002.1982 H, eller i tilfælde, hvor sagen er faktisk og retligt nært beslægtet med den oprindelige sagsgenstand, jf. U 2000.1530 H.

Grænsen mellem tilfælde, der omfattes af § 384 og § 383 er ikke helt klar.<sup>302</sup>

---

<sup>296</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 491.

<sup>297</sup> Jf. Bet. nr. 698/1973, s. 174 og *Gomard* (2020), s. 731.

<sup>298</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 492.

<sup>299</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 712.

<sup>300</sup> Jf. Bet. nr. 698/1973, s. 174 og *Gomard* (2020), s. 712.

<sup>301</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 492.

<sup>302</sup> Se nærmere *Gomard* (2020), s. 713.

### 2.1.2. Nye anbringender

Nye anbringender behandles i høj grad på samme måde som nye påstande. Et anbringende, der ikke har været gjort gældende i forrige instans, kan således fremsættes med modpartens samtykke og ellers med landsrettens tilladelse, jf. RPL § 383, stk. 1. Retten kan ifølge RPL § 383, stk. 2, meddele tilladelse, såfremt det må anses for undskyldeligt, at de pågældende anbringender ikke var fremsat tidligere, eller hvis nægtelse vil medføre uforholdsmæssigt tab for parten. Desuden kan der meddeles tilladelse, hvis modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser. Ifølge RPL § 383, stk. 3, kan retten nægte fremsættelse af nye anbringender, selv om modparten ikke protesterer, hvis de ikke er fremsat under forberedelsen. Der er således videre adgang til at fremsætte nye anbringender end nye påstande under anken.

RPL § 384 skelner ikke mellem anbringender og påstande. Det bør dog indgå i vurderingen, at præklusion af et nyt anbringende kan medføre retstab, idet det ikke kan bruges som grundlag for en ny sag om samme krav som følge af dommens retskraft.<sup>303</sup>

I litteraturen er det anført, at det "[...] formentlig ofte [er] forekommende, at der i ankesager i landsretten fremsættes anbringender, der ikke var gjort gældende under byrettens behandling af sagen".<sup>304</sup> Det anføres videre, at det i praksis er sjældent, at "[...] modparten protesterer efter § 383, stk. 1, medmindre anbringenderne fremkommer på et sent tidspunkt under sagens forberedelse."<sup>305</sup>

### 2.1.3. Nye beviser

Ifølge RPL §§ 373, stk. 1, nr. 4, og 376, stk. 1, nr. 2, skal ankestævningen og svarskriftet angive de nye beviser, som parterne vil føre for landsretten. Parterne kan altså frit føre nye beviser for landsretten.<sup>306</sup>

Hvis de nye beviser ikke er angivet i ankestævningen eller svarskriftet, skal retten meddeles dette snarest muligt og ikke senere end to uger før hovedforhandlingen, jf. RPL § 380, stk. 1. Hvis fristen ikke overholdes, kan retten tillade bevisførelsen, hvis overskridelsen af fristen må anses for undskyldelig, jf. RPL § 381. Ifølge forarbejderne bør retten være tilbageholdende med at give tilladelse.<sup>307</sup>

---

<sup>303</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 493.

<sup>304</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 712.

<sup>305</sup> *Ibid.*, s. 712 f. Se nærmere gennemgangen af praksis i *Møller* (2018), s. 1124 ff.

<sup>306</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 733 og *Bang-Pedersen* (2020), s. 493 f.

<sup>307</sup> Jf. FT 1978-79 tillæg A, sp. 1623.

I litteraturen er det anført, at "[d]et er i praksis snarere reglen end undtagelsen, at parterne fremkommer med nova, navnlig nye beviser i landsretten".<sup>308</sup>

### 3. Norsk ret

#### 3.1. Hvad kan ankeinstansen prøve?

TVL lægger op til, at ankeinstansen skal foretage en overprøvning og ikke en omprøvning.<sup>309</sup> Lagmannsretten skal således ikke foretage en ny prøvelse af tingrettens dom, men alene prøve de dele, som appellanten hævder er forkert.<sup>310</sup>

I litteraturen er det anført, at der i praksis er tale om et de novo princip, dvs. en omprøvning.<sup>311</sup> Domstolkommissjonen er af samme opfattelse.<sup>312</sup>

Rammerne om ankeinstansens prøvelse bestemmes først og fremmest af parterne i sagen.<sup>313</sup> Det er et vilkår for anke, at appellanten kræver afgørelsen ændret til sin fordel, jf. TVL § 29-8, stk. 1, 1. pkt. En anke kan således ikke kun rette sig mod underinstansens domspræmisser, dvs. den part, der er tilfreds med dommens resultat, men som er utilfreds med præmisserne, kan ikke anke.<sup>314</sup>

For det andet begrænses ankeinstansens kompetence af TVL § 29-20, stk. 1, 1. pkt., hvorefter ankeinstansen som udgangspunkt kun tager stilling til de krav, som er anket, dvs. de krav, der er angivet i ankestævningen, jf. TVL § 29-9, stk. 3, litra e. Den tager som udgangspunkt ikke stilling til andre krav, som underinstansen tog stilling til i sin afgørelse. Ankeinstansen tager imidlertid også stilling til nye krav, som med hjemmel i TVL § 29-4, stk. 2 og 4, er indbragt for ankeinstansen. Hovedreglen er dog, at ankeinstansen kun kan prøve det, som underinstansen har taget stilling til i sin afgørelse, jf. TVL § 29-4, stk. 1, jf. nærmere afsnit 3.1.1.

For det tredje skal anke begrundes med, at underinstansens afgørelse er behæftet med en eller flere fejl, såkaldte "*ankegrunne*", jf. TVL § 29-3.<sup>315</sup> Ankeinstansens prøvelse kan både

---

<sup>308</sup> Jf. Gomard (2020), s. 731.

<sup>309</sup> Jf. Backer (2020), s. 477.

<sup>310</sup> Ibid.

<sup>311</sup> Jf. Fredriksen (2022), s. 153. Se også Strandberg (2020), s. 102.

<sup>312</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 324.

<sup>313</sup> Jf. Skoghøy (2022), s. 1229.

<sup>314</sup> Jf. Backer (2020), s. 481.

<sup>315</sup> Jf. Skoghøy (2022), s. 1182.

omfatte bevisvurderingen, retsanvendelsen og sagsbehandlingen, jf. TVL § 29-3, stk. 1.<sup>316</sup> Ankegrundene skal specificeres i ankestævningen, jf. TVL § 29-9, stk. 3, litra f og g. Hovedreglen er, at ankeinstansen kun tager stilling til de ankegrunde, der er påberåbt, jf. TVL § 29-20, stk. 2 og 3.<sup>317</sup> Hvis anken angår sagsbehandlingen, kan ankeinstansen ikke prøve underinstansens bevisbedømmelse eller retsanvendelse vedrørende sagens realitet.<sup>318</sup> Omvendt kan ankeinstansen ved anke af afgørelsens indhold ikke prøve sagsbehandlingen.<sup>319</sup> Retten kan imidlertid altid prøve de alvorlige sagsbehandlingsfejl, som er nævnt i TVL § 29-21, stk. 2. Dette gælder også i forhold til andre krav end dem, som er anket, men kun hvis det er nærliggende, at fejlen har haft betydning for disse krav.<sup>320</sup>

### 3.1.1. *Nye påstande, anbringender og beviser*

Som nævnt kan en ankesag som hovedregel kun angå de krav, der er taget stilling til i den påankede afgørelse, jf. TVL § 29-4, stk. 1. I tillæg hertil kan lagmannsretten behandle krav, der opfylder betingelserne i TVL § 29-4, stk. 2, litra a-e. Fælles for disse nye krav er, at de står i sammenhæng med det påankede krav, og at de enten ikke kan gøres gældende i en selvstændig sag, eller at praktiske grunde taler for at afgøre dem sammen med det krav, som ankesagen primært drejer sig om.<sup>321</sup> Et nyt krav kan gøres gældende, hvis det er knyttet til det krav, som underinstansen har taget stilling til, jf. litra a. Derudover kan kravet gøres gældende, hvis det har sammenhæng med det, som underinstansen har taget stilling til, og hvis det ikke kunne have været gjort gældende tidligere, jf. litra b. Litra c giver adgang til at inddrage et krav, som har sammenhæng med det oprindelige krav, hvis modparten ikke modsætter sig udvidelsen, og hvis retten ikke finder, at væsentlige hensyn taler imod. Efter litra d kan krav, som har en sammenhæng med det oprindelige krav, inddrages, hvis retten finder, at det nye krav forsvarligt kan behandles under ankesagen, og tungtvejende hensyn ikke taler imod. Endeligt kan et nyt krav fremsættes som en modregningsindsigelse, hvis indsigelsen ikke kunne have været fremsat tidligere, eller hvis modparten samtykker, jf. litra e.

---

<sup>316</sup> Se nærmere om ankegrundene *ibid.*, s. 1182 ff.

<sup>317</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 484.

<sup>318</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 1231 f.

<sup>319</sup> *Ibid.*

<sup>320</sup> Jf. *Backer* (2020), s. 484.

<sup>321</sup> Jf. *Skoghøy* (2022), s. 134.

Påstande, som har været gjort gældende i første instans, kan kun udvides, hvis modparten samtykker, eller hvis ændringen er begrundet i forhold, som parten først er blevet bekendt med efter hovedforhandlingen i tingretten, jf. TVL § 29-4, stk. 3. I praksis betyder reglen, at der ikke kan nedlægges en mere vidtgående påstand i ankeinstansen, hvis den kunne have været nedlagt i underinstansen.<sup>322</sup>

Hvis en part har begrænset sin påstand ved afslutningen af hovedforhandlingen i underinstansen, er det den begrænsede påstand, der er afgørende, jf. HR-2018-266 U, pr. 22.

Nye anbringender og beviser kan frit føres for ankeinstansen.<sup>323</sup>

### 3.1.2. Ændring i sigte?

I Norge har Domstolkommisjonen foreslået, at der skal indføres strengere regler om præklusion mellem instanserne.<sup>324</sup> Den foreslåede regel minder om – men er ikke identisk med – ELI/UNIDROIT Rule 168, og den er formentlig inspireret heraf.<sup>325</sup> Forslaget blev dog ikke medtaget i det efterfølgende lovforslag, da der ifølge Justis- og beredskapsdepartementet var behov for en nærmere udredning.<sup>326</sup>

## 4. Modellov

### 4.1. Hvad kan ankeinstansen prøve?

I kommentarerne til ELI/UNIDROIT fastslås, at "[a]ppellate proceedings are generally by way of review".<sup>327</sup> ELI/UNIDROIT lægger således op til, at ankebehandlingen skal have karakter af overprøvning. Appellanten har pligt til at angive de grunde, som anken er baseret på. De kan enten angives i ankestævningen eller i et særskilt dokument, jf. Rule 157, stk. 1.<sup>328</sup>

Rule 169 fastslår omfanget af appelbehandlingen. Ifølge Rule 169, stk. 1, litra a, skal appelinstansens prøvelse omfatte lovanvendelsen i dommen. Derudover skal prøvelsen omfatte lovligheden af sagen i første instans, forudsat at appellanten umiddelbart anfægtede den

---

<sup>322</sup> Jf. Backer (2020), s. 486.

<sup>323</sup> Ibid.

<sup>324</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 327 og 364.

<sup>325</sup> Jf. Fredriksen (2022), s. 154 f.

<sup>326</sup> Jf. Prop. 34 L (2022-2023), s. 93 f.

<sup>327</sup> Jf. ELI/UNIDROIT (2021), s. 209 f.

<sup>328</sup> Ibid., s. 201.

påklagede fejl for førsteinstansen, hvis en sådan indsigelse var mulig, jf. Rule 169, stk. 1, litra b. Ankeinstansen skal kun foretage en ny vurdering af sagens beviser, hvis det er nødvendigt for at forhindre "*serious injustice*", jf. Rule 169, stk. 1, litra c. Hvis appellanten er uenig i underinstansens vurdering af beviserne, skal ankeinstansen således kun foretage en ny, selvstændig vurdering af beviserne, hvor der er tale om alvorlige fejl ved underinstansens vurdering, hvilket bl.a. vil være tilfældet, hvis der er tale om "[...] *violation of basic rules of logic, a failure to take account of evidence, or an arbitrary approach to evidential assessment*".<sup>329</sup>

En dom, der er behæftet med processuelle fejl, skal kun ændres, hvis fejlene har haft indflydelse på dommens udfald, eller hvis fejlene har en sådan karakter, at det ikke er nødvendigt at påvise en sådan indflydelse, jf. Rule 169, stk. 2.

#### 4.1.1. Nye påstande, anbringender og beviser

Som nævnt er ankesagen som udgangspunkt begrænset til de krav, som blev behandlet i første instans, jf. Rule 167, stk. 2. Af kommentarerne til bestemmelsen fremgår det, at dette er med til at beskytte parternes interesser i ankesagen, da det sikres, at ankebehandlingen ikke underminerer koncentrationsprincippet, jf. nærmere Rule 47.<sup>330</sup>

Sagsgenstanden kan ændres eller udvides, hvis alle parter samtykker, jf. Rule 167, stk. 3, litra a. Herved beskyttes modpartens interesser.<sup>331</sup> Derudover kan sagsgenstanden ændres eller udvides, selv om modparten ikke samtykker, hvis retten finder det hensigtsmæssigt af hensyn til "*the proper administration of justice*", jf. Rule 167, stk. 3, litra b. Ifølge kommentarerne til bestemmelsen skal retten ved vurderingen tage højde for den anden parts processuelle rettigheder, herunder muligheden for anke i forhold til de nye krav, der inddrages.<sup>332</sup> Det taler således imod tilladelse, hvis ankeinstansen kommer til at afsige dom om nye krav som første og eneste instans. Retten må også tage hensyn til, om de nye påstande kunne have været fremsat for første instans.<sup>333</sup> Hvis dette er tilfældet, taler det imod, at ankeinstansen skal give tilladelse til udvidelse eller ændring af ankesagen. Derudover skal ankeinstansen tage højde for, om der er en tæt forbindelse mellem de nye krav og dem, der blev behandlet i underinstansen,

---

<sup>329</sup> Ibid., s. 210.

<sup>330</sup> Ibid., s. 208.

<sup>331</sup> Ibid.

<sup>332</sup> Ibid.

<sup>333</sup> Ibid., s. 209.

herunder om alle de nødvendige kendsgerninger og beviser vedrørende de nye krav blev taget i betragtning i denne sag.<sup>334</sup> Hvis dette er tilfældet, taler det for, at der skal gives tilladelse.

Angående nye forhold, som parterne ønsker at gøre gældende for ankeinstansen, fastslår Rule 168, stk. 1, litra a, at ankeinstansen kun skal tage stilling de nye forhold, hvis de ikke kunne have været gjort gældende i underinstansen. Derudover skal ankeinstansen ifølge Rule 168, stk. 1, litra b, tage stilling til de nye forhold, hvis underinstansen undlod at opfordre parterne til at præcisere eller supplere de kendsgerninger, som de havde fremført til støtte for deres påstand efter Rule 24, stk. 1, og 53, stk. 3.

Tilsvarende skal retten kun tage stilling til nye beviser, som parterne fremfører under ankesagen, hvis det pågældende materiale ikke kunne have været fremført for underinstansen, jf. Rule 168, stk. 2, litra a. Derudover kan nye beviser fremføres, hvis de var fremlagt for underinstansen, men fejlagtigt blev afvist, jf. Rule 168, stk. 2, litra b. Slutteligt kan nye beviser fremføres, hvis de vedrører nye forhold, som kan fremføres i medfør af Rule 168, stk. 1. Hvis beviser ikke er tilgængelige, vil retten sikre, at der tages skridt til at fremlægge dem, jf. nærmere ELI/UNIDROIT del VII. Hvis de ikke kan fremlægges inden for rimelig tid, kan retten dog afsige dom uden at tage dem i betragtning.<sup>335</sup>

I kommentarerne til Rule 168 anføres, at appelbehandling er en gennemgang af underinstansens afgørelse, dvs. en overprøvnings.<sup>336</sup> Rule 168 giver dog ankeinstansen mulighed for at gå ud over en streng gennemgang af underinstansens afgørelse, idet bestemmelsen åbner op for, at parterne kan komme med nye anbringender og beviser. Begrænsningerne i adgangen til at fremføre nye anbringender og beviser er med til at sikre, at parterne ikke kan tilbageholde anbringender og beviser som en del af deres strategi.<sup>337</sup>

## **5. Opsamling og retspolitiske overvejelser**

### **5.1. Opsamling og tendenser**

Både norsk ret og ELI/UNIDROIT lægger op til, at ankeinstansen skal foretage overprøvnings. I Norge har Dømsstolkommisjonen anbefalet, at prøvelsen i ankeinstansen i endnu højere grad

---

<sup>334</sup> Ibid.

<sup>335</sup> Ibid.

<sup>336</sup> Ibid.

<sup>337</sup> Ibid.

skal have karakter af overprøvning. Begge regelsæt stiller krav om, at anke skal være begrundet med, at underinstansens afgørelse er behæftet med en eller flere nærmere angivne fejl.

Retsplejeloven indeholder ingen tilsvarende regel om, at appellanten skal begrunde sin anke med, at underinstansens afgørelse er behæftet med fejl. Forarbejderne til RPL § 368 a kan dog siges at afspejle samme hensyn, idet det her gøres klart, at hvis appellanten ikke kommer med noget nyt, taler det for, at anken bør afvises.

Efter ELI/UNIDROIT skal ankeinstansen ikke foretage en ny vurdering af beviserne, medmindre det er nødvendigt for at forhindre alvorlig uretfærdighed, og der er således en formodning for, at bevisbedømmelsen i første instans er korrekt.

Norsk ret indeholder en regel om præklusion af nye krav og påstande mellem instanserne. Hovedreglen er, at parterne ikke kan fremsætte nye krav eller ændre deres påstande. Der er dog undtagelser, idet krav eller ændringer, der står i nær sammenhæng med det påankede krav, kan fremføres. Anbringender og beviser kan frit føres for ankeinstansen.

De danske regler om præklusion mellem instanserne minder således om de nuværende norske regler, idet der dog ikke i dansk ret er ubegrænset adgang til at komme med nye anbringender.

ELI/UNIDROIT har strenge regler om præklusion mellem instanserne. Som hovedregel er sagen begrænset til det, der blev påstået i første instans, men sagen kan udvides eller ændres, hvis begge parter samtykker, eller hvis retten anser det for nødvendigt. Nye anbringender og beviser kan kun fremføres, hvis de ikke kunne have været fremført i underinstansen. Der er således en markant begrænsning i parternes adgang til at komme med nova sammenlignet med både norsk og dansk ret.

I Sverige og Finland gælder der regler om præklusion mellem første- og andeninstansen.<sup>338</sup> Parterne kan ikke ændre deres påstande, anbringender eller beviser, medmindre der foreligger gode grunde, f.eks. hvis det pågældende materiale ikke kunne have været fremført før hovedforhandlingen i første instans.<sup>339</sup>

---

<sup>338</sup> Jf. *Strandberg* (2020), s. 89.

<sup>339</sup> *Ibid.*



Ovenstående viser, at der er en tendens til, at prøvelsen i andeninstansen i højere grad begrænses, så prøvelsen får karakter af overprøvning. Ankebehandlingsformålet er at kontrollere fejl ved underinstansens afgørelse. Det er op til appellanten at overbevise ankeinstansen om, at førsteinstansens afgørelse er behæftet med fejl, f.eks. vedrørende sagsbehandling, faktiske forhold eller retsanvendelse. Derudover ses det, at ELI/UNIDROIT har strenge regler om præklusion mellem instanserne, og at det i Norge har været anbefalet at indføre strengere regler.

## 5.2. Retspolitiske overvejelser om strengere regler om præklusion mellem instanserne

Som det ses i afsnit 2.1.1.-2.1.3. er reglerne for at fremføre nyt processtof i landsretten lempelige, hvilket indebærer, at parterne har vid adgang til at føre sagen to gange på forskellig vis.<sup>340</sup> Det kan overvejes, om der bør indføres strengere regler om præklusion mellem byretten og landsretten i Danmark.

### 5.2.1. Fordele

Strengere regler om præklusion mellem instanserne medfører, at sagens identitet i højere grad fastholdes. Derved kommer landsrettens behandling af ankesagen i højere grad til at dreje sig om, hvorvidt der er fejl ved byrettens afgørelse.

*I Norge har Domstolkommisjonen bemærket, at "[d]ersom det er ønskelig at lagmannsrettsbehandlingen skal være begrenset overprøvning fremfor en full omprøvning, bør den klare hovedregelen være at lagmannsrettsbehandlingen ikke skal kunne gjøres mer omfattende enn tingrettsbehandlingen. For at opnå dette bør det innføres regler om preklusjon mellom instansene".<sup>341</sup>*

Der er en række fordele ved regler om præklusion mellem instanserne. Først og fremmest tilskyndes parterne til at fremlægge alt relevant materiale i byretten, og det vil i sidste ende øge sandsynligheden for, at byrettens afgørelse bliver rigtig.<sup>342</sup> Præklusion kan også medvirke til, at sagen behandles grundigere og mere seriøst i første instans.<sup>343</sup> Det bør – som anført i kommentarerne til ELI/UNIDROIT – undgås, at behandlingen i første instans får karakter af en

---

<sup>340</sup> Jf. Petersen (2020), s. 395.

<sup>341</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 326.

<sup>342</sup> Sml. *ibid.*, s. 327.

<sup>343</sup> Sml. Strandberg (2020), s. 100.

prøvebehandling, hvor parterne kan øve sig på deres argumenter og beviser.<sup>344</sup> Endvidere vil det forhold, at alt relevant materiale bliver fremlagt i byretten, kunne medføre, at parterne i højere grad kan indgå et balanceret forlig.<sup>345</sup>

En anden fordel ved præklusion mellem instanserne er, at det vil gøre præklusionsreglerne i byretten mere effektive, da det ikke fremmer sagsbehandlingen, hvis nyt processtof afskæres i første instans, men tillades medtaget under en anke.<sup>346</sup>

Se f.eks. U 2014.1910 Ø, hvor en påstand, som blev afvist i byretten, kunne nedlægges under ankesagen.

Hertil kommer, at hvis nyt stof afskæres i første instans, men tillades under anke, vil det kunne give parterne et incitament til at anke – også i sager, der normalt ikke ville blive anket. Derved bliver sagen både dyrere og mere langvarig.

Derudover vil regler om præklusion mellem instanserne gøre det lettere at forudse resultatet af en anke, herunder om man overhovedet bør anke.<sup>347</sup> Ankeinstansen får desuden lettere ved at forudse sagens omfang og tilrettelægge den.<sup>348</sup>

### 5.2.2. Ulemper/retssikkerhedsmæssige betænkeligheder

Inden for de grænser, som forhandlings- og dispositionsprincippet sætter, er formålet med en retssag at finde frem til den materielt rigtige afgørelse.<sup>349</sup> Af denne grund er retsplejelovens grundtanke, at parterne som hovedregel kan ændre og komme med nyt processtof, når modparten samtykker: *"En stærk formalistisk tilskæring af retssager strider mod normale partsinteresser"*.<sup>350</sup> Strenge regler om præklusion kan siges at gøre forhandlingsprincippet stærkt begrænset i ankeinstansen.<sup>351</sup>

Præklusion kan føre til, at sagen får et andet udfald, end den havde fået, hvis processtoffet var tilladt fremlagt.<sup>352</sup> Hvis processtof prækluderes, øges risikoen for, at afgørelsen ikke er materielt rigtig, fordi den er truffet på et ufuldstændigt grundlag, hvilket er retssikkerhedsmæssigt

---

<sup>344</sup> Jf. *ELI/UNIDROIT* (2021), s. 206.

<sup>345</sup> Sml. NOU 2020:11, s. 327.

<sup>346</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 296.

<sup>347</sup> Sml. NOU 2020:11, s. 327.

<sup>348</sup> Sml. *ibid.*

<sup>349</sup> Jf. *Jensen* (1999), s. 89.

<sup>350</sup> *Ibid.*

<sup>351</sup> Jf. *Blume* (2009), s. 308.

<sup>352</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 296.

betænkeligt.<sup>353</sup> Det er desuden uheldigt, hvis processuelle fejl eller undladelser medfører, at en part taber materielt på grund af noget processuelt.<sup>354</sup>

En anden betænkelighed er, at strenge præklusionsregler mellem instanserne kan føre til, at parterne bruger mere tid på sagen for at undgå præklusion af processtof.<sup>355</sup> Dette kan have som konsekvens, at parternes sagsomkostninger stiger, bl.a. som følge af øgede udgifter til advokater. I øvrigt er det ikke hensigtsmæssigt, hvis sagen bliver unødigt omfattende på grund af anbringender og bevisførelse, som sandsynligvis ikke kommer til at have nogen betydning for afgørelsen, men som parterne fremfører alene for at undgå præklusion.<sup>356</sup>

Der er også betænkeligheder ved at tillade nova, f.eks. vedrørende en ny sagsgenstand, som ikke er gjort gældende i første instans, eftersom ankeinstansen kan komme til at afsige dom som første og i almindelighed eneste instans.<sup>357</sup> Dette kan undergrave toinstansprincippet.<sup>358</sup> En restriktiv praksis i forhold til at afskære nye påstande om nye forhold medfører i øvrigt ikke et retstab for den pågældende part, eftersom der blot kan anlægges en ny sag om kravet.<sup>359</sup>

---

<sup>353</sup> Ibid.

<sup>354</sup> Jf. NOU 2020:11, s. 327.

<sup>355</sup> Jf. *Gomard* (2020), s. 296.

<sup>356</sup> Ibid.

<sup>357</sup> Jf. bet. 698/1973, s. 174 og *Gomard* (2020), s. 712.

<sup>358</sup> Jf. *Petersen* (2020), s. 408.

<sup>359</sup> Jf. *Bang-Pedersen* (2020), s. 492.

## Konklusion

Toinstansprincippet er et grundlæggende princip i dansk ret, som er forbundet med stor retssikkerhed. Over for dette står hensynet til effektivitet og procesøkonomi, som ideelt set ikke vejer lige så tungt.

I Danmark begrænses adgangen til anke først og fremmest af RPL § 368, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 2. Således kan sager, der angår krav på højst 20.000 kr., opgjort som forskellen mellem påstanden for landsretten og det i byretten opnåede resultat, kun ankes med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Sager uden økonomisk værdi kan som udgangspunkt frit ankes. Denne regel suppleres af RPL § 368 a, hvorefter landsretten kan afvise udsigtsløse anker. Der er tale om en snæver adgang til at afvise en anke efter en umiddelbar vurdering, og bestemmelsens hovedområde er såkaldte kreditanker. Bestemmelsen anvendes dog formentlig i videre omfang end forudsat i forarbejderne. Derudover er der i dansk ret vid mulighed for at komme med nye anbringender og beviser i landsretten, som foretager en fuld prøvelse af sagen.

De norske ankebegrænsningsregler minder meget om de danske. I Norge er ankegrænsen imidlertid ca. 8 gange så høj, som i Danmark. Derudover har lagmannsretten som landsretten mulighed for at nægte at fremme udsigtsløse anker, men der afvises formentlig flere sager, end tilfældet er i Danmark. I Norge er der en regel om præklusion af nye påstande mellem instanserne. Der er dog fri adgang til at komme med nye anbringender og beviser i lagmannsretten. Endvidere peger nylige betænkninger og anbefalinger på, at ankebegrænsningsreglerne bør strammes betydeligt, og at prøvelsen i endnu højere grad bør have karakter af overprøvning.

I ELI/UNIDROIT er ankegrænsen ifølge eksemplet i bestemmelsen ca. 4,5 gange så høj som i Danmark. Sager uden værdi eller med værdi under beløbsgrænsen kan kun ankes med ankeinstansens tilladelse. ELI/UNIDROIT gør det klart, at der er tale om overprøvning af underinstansens afgørelse. Der er strenge regler om præklusion mellem instanserne, og ankeinstansen foretager som udgangspunkt ikke en ny vurdering af beviserne.

Det kan således konstateres, at der er en tendens til, at ankebehandling i anden instans i højere grad afskæres, og at prøvelsen i højere grad har karakter af overprøvning.

På baggrund af ovennævnte tendens og hensynet til effektivitet og procesøkonomi kan det overvejes, om danske ankebegrænsningsregler, herunder regler der begrænser ankebehandlingen, bør ændres. Der er et effektiviseringspotentiale ved at begrænse adgangen til anke, og hensynet til effektivitet kan også siges at være et retssikkerhedsmæssigt hensyn. På den anden

side er der betydelig retssikkerhed forbundet med adgangen til anke. Politikerne bør derfor være sig fuldt ud bevidste om de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder og konsekvenser ved at begrænse adgangen til anke yderligere. Spørgsmålet er, om borgernes tillid til domstolene vil være intakte, hvis adgangen til anke begrænses yderligere.

## Forkortelser

Art.	Artikel
ALI	The American Law Institute
ALI/UNIDROIT	ALI/UNIDROIT Principles of Transnational Civil Procedure
Bet.	Betænkning
DSTL	Domstolloven
ELI	The European Law Institute
ELI/UNIDROIT	ELI-UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure
EMD	Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
EMRK	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
EUC	EU's Charter om grundlæggende rettigheder
EUD	Den Europæiske Unions Domstol
ETS	European Treaty Series
FT	Folketingstidende
HR	Afgørelsesnummer for afgørelser fra Norges Høyesterett
NOK	Norske kroner
NOU	Norges Offentlige Utredninger
Ot.prp.	Odelstingsproposisjon
Pr.	Præmis
Prop.	Proposisjon
REU	Retsudvalget
RPL	Retsplejeloven
Rt.	Norsk Retstidende
Sp.	Spalte
TVL	Tvisteloven
UNIDROIT	The International Institute for the Unification of Private Law
UNTS	United Nations Treaty Series

# Litteraturfortegnelse

## Litteratur

- Andersen, Eigil Lego*: Gruppesøgsmål, Forlaget Thomson A/S, København 2007, citeret: "*Andersen (2007)*".
- Backer, Inge Lorange*: Norsk sivilprosess, 2. udgave, Universitetsforlaget, 2020, citeret: "*Backer (2020)*".
- Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow, Christensen, Lasse Højlund og Petersen, Clement Salung*: Den civile retspleje, 5. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag, København 2020, citeret: "*Bang-Pedersen (2020)*".
- Blume, Peter*: Juridisk metodelære, 5. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2009, citeret: "*Blume (2009)*".
- Blume, Peter*: Instansprincippet, bidrag til *Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow (red.), Baumbach, Trine (red.), Scharf, Ole (red.) og Stevnsborg, Henrik (red.)*: Retsplejeloven – 100 år, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2019, citeret: "*Blume (2019)*".
- Blume, Peter*: Retssystemet og juridisk metode, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2020, 4. udgave, 1. oplag, citeret: "*Blume (2020)*".
- Christensen, Lasse Højlund og Mørup, Søren Højgaard*: Procesbevillingsnævnet, bidrag til *Liin, Birgit (red.), Edlund, Hans Henrik (red.), Karstoft, Susanne (red.) og Iversen, Torsten (red.)*: Festskrift til Palle Bo Madsen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2021, citeret: "*Christensen (2021)*".
- Dybdahl, Ole og Kardel, Hans*: Procesbevillinger, GadJura, Thomson Information A/S (ITID A/S), København 1998, citeret: "*Dybdahl (1998)*".
- European Law Institute (ELI) og International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT): ELI – UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure – From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure, Oxford University Press, 2021, citeret: "*ELI/UNIDROIT (2021)*".
- Evald, Jens*: Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2020, citeret: "*Evald (2020)*".
- Fenger, Niels*: Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker, U 2016B.239, citeret: "*Fenger (2016)*".

*Fredriksen*, Halvard Haukeland og *Strandberg*, Magne: Impact of the ELI/UNIDROIT European Model Rules for Civil Procedure on national law – the Case of Norway, *Civil Procedure Review*, vol. 13, nr. 3, 2022, s. 143-157, citeret: "*Fredriksen* (2022)".

*Gomard*, Bernard og *Kistrup*, Michael: *Civilprocessen*, 8. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S, København 2020, citeret: "*Gomard* (2020)".

*Høgberg*, Alf Petter (red.) og *Sunde*, Jørn Øyrehagen (red.): *Juridisk metode og tenkemåte*, Universitetsforlaget, 2019, citeret: "*Høgberg* (2019)".

*Jensen*, Torben: *Højesteret og retsplejen*, GadJura, Thomson Information A/S (ITID A/S), København 1999, citeret: "*Jensen* (1999)".

*Jochimsen*, Jørgen: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager, U 1992B.97, citeret: "*Jochimsen* (1992)".

*Jochimsen*, Jørgen: *Civilprocessuel oversigt*, Karnov Group Denmark A/S, København 2017, citeret: "*Jochimsen* (2017)".

*Kistrup*, Michael, *Poulsen*, Jakob Lund, *Røn*, Jens og *Rørdam*, Thomas: *Straffeprocessen*, 4. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S, København 2022, 2023, citeret: "*Kistrup* (2023)".

*Kjærulff*, Hanne og *Fenger*, Niels: *Appeltilladelser*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2017, citeret: "*Kjærulff* (2017)".

*Kjølbros*, Jon Fridrik: *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere*, 6. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2023, citeret: "*Kjølbros* (2023)".

*Lindell*, Bengt: *Civilprocessen – rättegång samt skiljeförfarande och medling*, 5. udgave, 1. oplag, Iustus Förlag AB, Uppsala 2021, citeret: "*Lindell* (2021)".

*Møller*, Jens (red.), *Talevski*, Oliver (red.), *Thønnings*, Peter (red.) og *Bang-Pedersen*, Ulrik Rammeskow (red.): *Kommenteret retsplejelov, Bruxelles I-forordning*, Bind 1, 10. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2018, citeret: "*Møller* (2018)".

*Nylund*, Anna: *Tillgången till den andra instansen i tvistemål*, Helsinki Soumalainen Lakimiesyhdistys, 2006, citeret: "*Nylund* (2006)".

*Nylund*, Anna: *Begränsningen av tillgången till den andra instansen i tvistemål i ett nordiskt perspektiv*, Juridiska Föreningen Finland, 5-6, 2015, s. 431-450, citeret: "*Nylund* (2015)".

*Petersen*, Lars Lindenchrone og *Werlauff*, Erik: *Dansk retspleje – Civil-, foged-, skifte- og straffeprocessen*, 8. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S, København 2020, citeret: "*Petersen* (2020)".



- Queitsch*, Kristine: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s-grænsen, U 1997B.12, citeret: "*Queitsch* (1997)".
- Robberstad*, Anne: Sivilprosess, 5. udgave, 1. oplag, Fagbokforlaget, 2021, citeret: "*Robberstad* (2021)".
- Røpke*, Anne Almose: Ikke alle advokater er opmærksomme på retsplejelovens § 368 a, bidrag til Procesbevillingsnævnets årsberetning 2020, s. 34-37, Procesbevillingsnævnet, trykt af Rosendahls A/S, 2021, citeret: "*Røpke* (2021)".
- Senden*, Linda: Soft Law in European Community Law, Bloomsbury Publishing Plc, London, 2004, citeret: "*Senden* (2004)".
- Skoghøy*, Jens Edvin A.: Nytt i ny tvistelov, Universitetsforlaget AS, 2008, citeret: "*Skoghøy* (2008)".
- Skoghøy*, Jens Edvin A.: Tvisteløsning, 4. udgave, Universitetsforlaget, 2022, citeret: "*Skoghøy* (2022)".
- Smith*, Eva: Retspleje og retssikkerhed, i *Juristen*, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, 73. årgang, nr. 9/10, København, 1991, s. 399-421, citeret: "*Smith* (1991)".
- Strandberg*, Magne og *Nylund*, Anna: Utsikt til innsikt: En komparativ tilnærming til reform av reglene om anke til lagmannsretten over dommer i sivile saker, *Lov og rett*, vol. 59, nr. 2, 2020, s. 84-102, citeret: "*Strandberg* (2020)".
- Torp*, Kristian: Civilprocesretlig Julealmanak – 2020, Holst, Advokater, 2020, citeret: "*Torp* (2020)".
- Torp*, Kristian: Civilprocesretlig Julealmanak – 2021, Turbine Forlaget, 2021, citeret: "*Torp* (2021)".
- Torp*, Kristian: Civilprocesretlig Julealmanak – 2022, Turbine Forlaget, 2022, citeret: "*Torp* (2022)".
- Tvarnø*, Christina D. og *Nielsen*, Ruth: Retskilder og retsteorier, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2021, 6. udgave, 1. oplag, citeret: "*Tvarnø* (2021)".
- Uzelac*, Alan (red.) og *Van Rhee*, Cornelis Hendrik (red.): Nobody's Perfect – Comparative Essays on Appeals and other Means of Recourse against Judicial Decisions in Civil Matters, Intersentia Ltd, 2014, citeret: "*Uzelac* (2014)".

## Internetsider

Danmarks Domstole: Nøgletal om sagsflow og sagsbehandlingstider, 2021, data er trukket den 21. januar 2022: <https://www.domstol.dk/media/1qbwjdg/noegletal-2021.pdf>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Domstole – nøgletal (2021)".

Danmarks Domstole: Nøgletal om sagsflow og sagsbehandlingstider, 2022, data er trukket den 19. januar 2023: <https://www.domstol.dk/media/pimbpcml/noegletal-2022.pdf>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Domstole – nøgletal (2022)".

Danmarks Statistik: Gennemsnitsdanskeren, <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/Publikationer/gennemsnitsdanskeren>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Gennemsnitsdanskeren"

*Domino*, Søren: Systemet slår »store, dybe revner,« advarede topminister. Nu vil Venstre afværge et kollaps ved landets domstole: »Der skal handles nu«, publiceret i Berlingske den 28. marts 2023: <https://www.berlingske.dk/politik/systemet-slaar-store-dybe-revner-advarede-topminister-nu-vil-venstre>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Systemet slår store dybe revner (2023)".

*Eiriksson*, Birgitte Arent: Justitia: Flere videomøder og færre domsmænd kan nedbringe sagsbehandlingstiden ved domstolene, publiceret i Altinget den 27. marts 2023: <https://www.alinget.dk/embedsvaerk/artikel/justitia-flere-videomoeder-og-faerre-domsmaend-kan-nedbringe-sagsbehandlingstiden-ved-domstolene>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Flere videomøder og færre domsmænd (2023)".

*Fredsted*, Rasmus Hadberg: Minister ser positive takter i ny bunke forslag fra Rørdam-udvalget, publiceret i Advokatwatch den 23. maj 2023: <https://advokatwatch.dk/Advokatnyt/Domstole/article15869204.ece>, sidst set den 24. maj 2023, citeret: "Minister ser positive takter (2023)".

*Henriksen*, Preben Bang: Venstres retsordfører klar med en række forslag til at hjælpe vaklende domstole, publiceret på Venstres hjemmeside den 29. marts 2023: <https://www.venstre.dk/nyheder/venstres-retsordforer-klar-med-en-raekke-forslag-til-at-hjaelpe-vaklende-domstole>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Venstres 25 forslag (2023)".

Justitsministeriet: Nyt udvalg med Thomas Rørdam i spidsen skal understøtte politiske forhandlinger om domstolene, publiceret på Justitsministeriets hjemmeside den 22. september 2022: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/nyt-udvalg-med-thomas->

[roerdam-i-spidsen-skal-understoette-politiske-forhandlinger-om-domstolene/](#), sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Nyt udvalg med Thomas Rørdam i spidsen (2022)".

Procesbevillingsnævnet: Afvisning af ankesag efter RPL § 368 a, 17. marts 2023, j.nr. 22/24300: <https://www.domstol.dk/procesbevillingsnaevnet/aktuelt/2023/3/afvisning-af-anke-sag-efter-retsplejelovens-368-a/>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "Tilladelse til kære til Højesteret, 17. marts 2023".

Stortinget: Endringer i tvisteloven mv. (rettsmekling, ankenektelse mv.): <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=91987>, sidst set den 16. maj 2023, citeret: "Stortinget – Endringer i tvisteloven mv."

UNIDROIT: Civil Procedure – UNIDROIT work and instruments in the area of civil procedure: <https://www.unidroit.org/civil-procedure/>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "UNIDROIT – Civil Procedure".

UNIDROIT: Overview: <https://www.unidroit.org/about-unidroit/overview/>, sidst set den 12. maj 2023, citeret: "About UNIDROIT – Overview".

### **Rapporter, beretninger m.m.**

*Okholm, Henrik Ballebye, Rothe, Henrik, Pedersen, Torben Thorø, Thor, Karoline og Valdman, Julian*: Domstole i knæ – Hvad vil det koste at reducere sagsbehandlingstiderne?, oktober 2022, <https://www.advokatsamfundet.dk/media/v2anytqz/domstole-i-kn%C3%A6-oktober-2022.pdf>, citeret: "Domstole i knæ (2022)".

*Procesbevillingsnævnet*: Procesbevillingsnævnets årsberetning 2021, trykt af Rosendahls A/S, 2022, <https://domstol.dk/media/ycqhkxd1/aarsberetning-2021.pdf>, citeret: "Procesbevillingsnævnets årsberetning 2021".

*Rambøll for Domstolsstyrelsen*: Markedsanalyse for domstolene, 31. august 2015, <https://www.domstol.dk/media/xo1lbala/markedsanalyse-domstolsstyrelsen-ramboell.pdf>, citeret: "Markedsanalyse for domstolene (2015)".

*Regeringen*: Ansvar for Danmark – Det politiske grundlag for Danmarks regering, publiceret den 14. december 2022: <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/>, citeret: "Regeringsgrundlaget (2022)".

*Rothe, Henrik, Jensen, Stine Brøsted, og Akbatani, Yas Farah Bakhsh*: Analyse: Erhvervslivets adgang til domstolene, Justitia, 2020, <https://justitia-int.org/wp-content/uploads/->

2020/05/Analyse-Erhvervslivets-adgang-til-domstolene.pdf, citeret: "Erhvervslivets adgang til domstolene (2020)".

Udvalget for forberedelse af ny flerårssaftale for domstolene, fra justitsministeren: Anden afrapportering, 1.7. Appelgrænsen for civile sager, dok.: 2731735, Retsudvalget (REU) Alm. del, bilag 185, samling: 2022-23 (2. samling), citeret: "Rørdam-udvalget (2023)".

## **Forarbejder**

### *Danske forarbejder*

Betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager

Besvarelse REU 2 (L 178) (Udvalgsbehandling) [DOK1154302], citeret: "Besvarelse REU 2 (L178)".

FT 1978-79, tillæg A

FT 1989-90, tillæg A

FT 1989-90, Forhandlinger (Folketinget)

Lovforslag som fremsat: FT 2013-14, tillæg A, L 178 (lovforslag)

Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene: Notat om adgangen til appel i civile sager, 1. juli 2013, Retsudvalget (REU) Alm. del, bilag 349, samling: 2012-13, citeret: "Notat om adgangen til appel i civile sager (2013)".

### *Danske hørings svar*

Institut for Menneskerettigheder – Høring over delnotat om adgangen til appel i civile sager og delnotat om sagstilgangen til Højesteret, 21. august 2013, [https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/researchpublications/hoeringssvar/horingsvar\\_afgivet\\_i\\_2013/august\\_2013/86\\_b\\_appel\\_i\\_civile\\_sager\\_delnotater.pdf](https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/researchpublications/hoeringssvar/horingsvar_afgivet_i_2013/august_2013/86_b_appel_i_civile_sager_delnotater.pdf), citeret: "Institut for Menneskerettigheder (2013)".

### *Norske forarbejder*

NOU 2001:32 – Rett på sak bind B, s. 645-1249. Lov om tvisteløsning (tvisteloven)

NOU 2020:11 – Den tredje statsmakt – Domstolene i endring

Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) – Om lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven)

Ot.prp. nr. 74 (2005-2006) – Om lov om endringer i tvisteloven (endringer i straffeprosessloven og andre lover)

Prop. 141 L (2009-2010) – Endringer i straffeprosessloven mv.

Prop. 133 L (2018-2019) – Endringer i tvisteloven (verdigrænsene)

Prop. 34 L (2022-2023) – Endringer i tvisteloven mv. (rettsmekling, ankenektelse mv.)

### *Norske høringsnotater og -svar*

Høringsnotat (2018) – Justis- og beredskapsdepartementet. Høringsnotat – Forslag til endringer i tvisteloven – tvistelvevalueringen. Juli 2018, 18/3837, citeret: "Høringsnotat (2018)".

Borgarting Lagmannsretts hørings svar: Høring – NOU 2020:11 Den tredje statsmakt – Domstolene i Endring, 28. april 2021, sidst set den 29. maj 2023: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2020-11-den-tredje-statsmakt-domstolene-i-endring/id2774188/?uid=dde24ce3-2313-49e2-948e-24801fe588e2>, citeret: "Borgarting Lagmannsretts hørings svar (2021)".

## **Lovregister**

### *Danske love og bekendtgørelser*

Lov nr. 320 af 4. juni 1986	Lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven og lov om Forbrugerklagenævnet (Aflastning af højesteret m.v., behandling af sager om veksler og checks m.v.)
Lov nr. 396 af 13. juni 1990	Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v. (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område)
Lov nr. 390 af 14. juni 1995	Lov om ændring af lov om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.)
Lov nr. 737 af 25. juni 2014	Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Revision af reglerne om behandling af civile sager og syn og skøn, forhøjelse af beløbsgrænse for anke, indførelse af deltidsordning for dommere m.v., medieannoncering af tvangsauktioner, tvangsfuldbyrdelse af digitale lånedokumenter, skriftlig behandling af anke i straffesager med samstemmende påstand m.v.)
Lov nr. 425 af 16. marts 2021	Retsafgiftsloven

Lov nr. 342 af 22. marts 2022	Lov om boligforhold
Lovbekendtgørelse nr. 1600 af 25. december 2022	Konkursloven
Lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022	Retsplejeloven

#### *Norske love*

Lov af 17. maj 1814	Kongeriket Norges Grunnlov
Lov nr. 5 af 13. august 1915	Lov om domstolene (Domstolloven)
Lov nr. 90 af 17. juni 2005	Lov om mekling og rettergang i sivile tvister (Tvisteloven)
Lov nr. 76 af 10. december 2010	Lov om endringer i straffeprocessloven mv.
Lov nr. 26 af 17. april 2020	Lov om endringer i tvisteloven (verdighensene)
Lov nr. 13 af 11. maj 2023	Lov om endringer i tvisteloven mv. (rettsmekling, ankenektelse mv.)

#### *Svenske love*

Lov 1942:740	Rättegångsbalk
--------------	----------------

#### *Traktater*

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (ETS No. 5; bekendtgørelse nr. 20 af 11. juni 1953).

Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder (EU-Tidende nr. C 202/2 af 7. juni 2016, s. 389).

FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder af 16. december 1966 (UNTS Vol. 999, No. 14668, p. 171; bekendtgørelse, nr. 30 af 29. marts 1976).

## Domsregister

### *Ugeskrift for Retsvæsen*

U 1991.735 V	U 2019.2791 V
U 1992.86 H	U 2019.3521 H
U 1996.1431/1 Ø	U 2020.1480 H
U 1997.835 H	U 2020.3677 Ø
U 1997.1037/2 H	U 2020.3917 H
U 1999.938 Ø	U 2021.5134 V
U 2000.1530 H	U 2022.1606 H
U 2000.1644 Ø	U 2022.3154 Ø
U 2002.132 H	U 2022.3377 Ø
U 2002.207/2 Ø	U 2023.291 Ø
U 2002.1384 Ø	U 2023.577 H
U 2002.1982 H	U 2023.589 H
U 2005.2995 V	U 2023.692 V
U 2005.3342 H	U 2023.845 Ø
U 2014.711 Ø	U 2023.1182 H
U 2014.1910 Ø	U 2023.1560 Ø
U 2015.859 V	U 2023.1779/2 Ø
U 2016.102 Ø	U 2023.1945 Ø
U 2016.1145/2 H	U 2023.2959 Ø
U 2016.1680 V	
U 2016.3335 H	<i>Forsikrings- og Erstatningsretlig Domssam-</i>
U 2017.332 H	<i>ling</i>
U 2017.396 Ø	FED 1997.650 V
U 2017.400 Ø	FED 2002.1739 Ø
U 2017.1994/2 Ø	FED 2002.2644 Ø
U 2017.2720 Ø	FED 2020.93 Ø
U 2018.3389 Ø	
U 2019.344 Ø	<i>Fuldmægtigen</i>
	FM 2017.159 V
	FM 2020.246 Ø

*Tidsskrift for Familie- og Arveret*

TFA 2016.498/1 V

TFA 2021.144 H

TFA 2021.237 Ø

*Utrykte afgørelser*

VLK af 2. februar 1996 i B-2558-95

VLD af 2. oktober 1997 i B-2244-97

VLD af 14. august 1998 i B-0815-98

VLK af 17. juni 2013 i B-1021-13

VLK af 20. oktober 2015 i B-1465-15

ØLD af 15. december 2015 i B-1661-15

VLK af 18. oktober 2019 i BS-6823/2019-

VLR

*Norske domme*

Rt. 2011 s. 330 U

Rt. 2011 s. 943 U

Rt. 2012 s. 450 U

Rt. 2014 s. 294 U

Rt. 2015 s. 506 U

Rt. 2015 s. 734 U

Rt. 2015 s. 902 U

Rt. 2015 s. 1128 U

HR-2017-1225 U

HR-2018-266 U

*Domme fra EMD*

Delcourt mod Belgien, EMD's dom af 17. januar 1970

Levages Prestations Services mod Frankrig, EMD's dom af 23. oktober 1996

Brualla Gómez de la Torre mod Spanien, EMD's dom af 19. december 1997

Gurepka mod Ukraine (nr. 2), EMD's dom af 8. april 2010

Hansen mod Norge, EMD's dom af 2. oktober 2014

Zubac mod Kroatien, EMD's dom af 5. april 2018

*Domme fra EUD*

Sag C-69/10, *Samba Diouf*, EUD's dom af 28. juli 2011

Sag C-169/14, *Sánchez Morcillo og Abril García*, EUD's dom af 17. juli 2014

*FN's Menneskerettighedskomité*

I. P. mod Finland, klagesag nr. 450/1991, FN's Menneskerettighedskomité's afgørelse af 26. juli 1993



## Dokumentation for anslag

### Ordoptælling

Statistik:

Sider	58
Ord	18.821
Tegn (uden mellemrum)	101.394
Tegn (med mellemrum)	119.924
Afsnit	705
Linjer	1.862

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk